

Strokovni izpiti učiteljev pripravnikov

Beseda o strokovnih izpitih je vedno znova živa. Učiteljska zborovanja se pogosto ukvarja-jo s tem problemom in posamezni pedagogi iščejo ustreznejšo obliko za dokaz poklicne sposobnosti.

Mnogokrat kritiziramo nkrute in zbirajajočanje izpitne komisije, pogosto pa obojamo sedanjo obliko kot neustrezno. Merilo za to obojanje pa so vedno številni neuspehi izpitnikov.

Naj se ob rezultatih strokovnih izpitov v letu 1955 ponovno dotaknemo teh problemov?

V letu 1955 je 194 učiteljskih pripravnikov opravljalo strokovni izpit (brez popravilnih izpitov). Uspešno je ta izpit opravilo 116 pripravnikov, 14 s prav dobrim uspehom, 63 z dobrim uspehom, 39 pa z zadostnim uspehom. Izdelalo je torej 60% (78 pripravnikov), 40% pripravnikov pa izpita ni opravilo.

Ustavimo se predvsem pri neuspehih izpitov. Od 78 pripravnikov jih 24 ali 31% ni opravilo izpita iz pedagoške skupine, 36 ali 46% iz slovenščine, 14 ali 18% iz zgodovine (in deloma iz administracije), 2 pripravnika nista zadovoljila z naloge, 1 pa z učenim nastopom; enemu je komisija dovolila sredi izpita odstop zaradi neurejenih življenjskih razmer.

Glede nalog in učnih nastopov je treba ugotoviti, da deseterkrat ne zadovoljujejo, pa je pripravnik zaradi raznih okoliščin (tudi razred, neurejeno formuliranje) vendarle pripuščeno k ustnemu izpitu.

Največ neuspehov je v slovenščini. Slovnica, niti največji strah, kot jo imenuje pisec članka v PD z dne 27. maja 1955, in literarna zgodovina.

Pri petih teh 36 pripravnikov so bile te naloge nezadovoljive. Ostali pa so odgovorili le pri ustnem izpitu. Kje so vzroki tega neuspeha? V preveliki zahtevnosti? V togem izpraševanju? V neživljenjski snovi?

Zahtevnost je pravzaprav nakazana v programu za strokovne izpite in v glavnem ne preseže snovi, ki jo je treba posredovati v osnovni šoli. Seveda nekoliko več kot osnovnošolski otrok pa že mora učitelj vedeti o snovi.

Znanje materinega jezika je bistvena zahteva za otroka in torej tudi za učitelja. Prava pismenost ne more mimo jezikovnih pravil in ta so zajeta v slovnici. Pravopisje, analiza stavka in besedne vrste, to je glavna slovnicična snov. Izpraševanje pa je lahko seveda tudi za to snov togo, upravičeno. Pravilo samo je lahko nevažno, posebno če ni dojeno uporabno; vedno gre le za to, da vemo, kaj je slovensko in kaj ni, da znamo to tudi dokazati. Tudi razne jezikovne finise pridejo pri izpitu do izraza, vendar poznanje teh za uspeh izpita ni bistveno. Življenjskost, o kateri radi toliko govorimo, pa je brez dvoma tudi v slovnici, ker je jezik sam bistveno življenjsko obličje.

Pripravnik, ki stavlja z napačnimi skloni, brez ločil in velikih črk ne zna popraviti, ne more otroku posredovati pismenosti, čeprav je lahko prav ta učitelj sprejel na univerzo. Nepismenemu otroku pa je pot navzgor zaprta.

Literarna zgodovina zajema v izpitnem obsegu glavne smeri in ljudi iz domače literature, glavne predstavnike literarnih smeri pri jugoslovanskih narodih, posebej pa še glavna dela mladinske literature, predvsem naše in tiste, ki jo imamo že prevedeno.

Prosvetni delavec je hkrati tudi kulturni delavec, saj je otroku mnogokrat edini posredovalec kulturnih vrednot, da ne govorim o njegovem širšem poslanstvu.

Poznavanje literature jugoslovanskih narodov je absolutno nezadovoljivo. — Zaradi tega sicer še nihče ni padel, sodim pa, da je v tem pogledu naša zahtevnost premajhna in znanje nedopustno pomanjkljivo. Toda če pripravnik ne ve ničesar o Levstiku in ne o Canakarju in Zupancu, če mu je Prešeren le po imenu znan, potem ne more biti posredovalec kulturnih dobrin, potem ni prosvetni in kulturni delavec. Če pa mladinske literature ne pozna niti v obsegu Berila, potem v tej smeri nenehno sirovaš otroke, ki jih vodi. In prav taki primeri so med pripravniki, ki niso opravili strokovnega izpita iz slovenščine.

Tretjina neuspehih izpitov je krivljav pedagoška skupina. Mora do marsikdo delat, da samo dva neuspeha učna nastopa dokazujeta, da so pripravniki v praksi dobri in da je to glavno — zahteva po teoretičnem znanju izraža torej le star odnos do izpitov. Ne glede na to, da je tako gledanje nepravilno, je ta vtiš tudi le navidezen. Od 31 neuspehih izpitov iz pedagoške skupine ima 15 pripravnikov iz učnega nastopa samo zadostno oceno. Od vseh 192 pripravnikov, ki so opravili učni nastop, pa je zadostno ocenjenih 83 pripravnikov ali v celoti 43%.

To pomeni, da izredno veliko pripravnikov premalo poglablja svoje poklicno delo, da se predvsem zanašajo na svojo naravno inteligenco, ne svoj spredaški erosi, ki bo vse opravil. Res je, da tuj razred pripravnika ne sprost, marveč ga utesnjuje. Res je, da treme, ki je značilna za vsak izpit, zmanjšuje uspeh. Hkrati pa je tudi res, da se pripravnik za eno uro nastopa lahko pripravil ves dan, možno, ki je pri svojem rednem delu nima niti za pet in več ur.

In te priprave so (brez treme in tujega razreda) prav tako neurejene in nesodobno zgrajene kot učni nastop sam. V prvi vrsti se opaža borba s snovjo (premajhna razgledanost); glede upoštevanja pedagoških in psiholoških zakonitosti je odnos nezadovoljiv. In tako je poleg 31 negativnih ocen iz pedagoške skupine še 88 zadostnih ocen. Vprašanja iz obče pedagogike, psihologije in metodike pa so še kako povezana z življenjem in z neposredno učiteljevo dejavnostjo. Nekaj primerov iz skupine, ki ni opravila izpitov iz pedagoške skupine: 1. Naloga učitelja v socialistični družbi.

2. Občutki. 3. Spisje in osnovni šoli. — 1. Najvažnejše pridobitve v zgradbi obveznega šolstva. 2. Zdravje in predmetov. 3. Zdravje in branje. — 1. Dednost, okolje, vzgoja. 2. Fantazija. 3. Obravnava berila, pesmi. — 1. Rousseau. 2. Volja kot duševni proces. 3. Naloge zgodovinskega pouka. — 1. Temperament. 2. Nagrade in kazni. 3. Obravnava glasu in črke — itd. Zastonj je govorili o reformirani šoli, če ne poznamo poti do otroka.

Neuspehi iz zgodovine in deloma iz administracije (deloma iz zakonodaje) pa so žalosten dokaz neživljenjskosti teh pripravnikov. Obseg zgodovinske snovi ne seže predalč nazaj. Zajema le doba od prve svetovne vojne dalje. Povezovanje preteklosti s sedanostjo je šibko. Sodobni problemi so pripravnikom tuji. Ne poznajo naših predstavnikov, tudi tistih ne, ki jih ves svet pozna. Ne le da ne poznajo organizacije prosvete v državi in republikah, celo za svoje neposredne svete ne vedo. Imeli pa smo celo primer namernega ignoriranja naše stvarnosti, ko je pripravnik zelo dobro odgovarjal na vsa vprašanja, ki niso bila v zvezi z našo politiko in našimi zahtevami; ob teh vprašanjih pa je trdovratno molčala. Na negativni odnos pripravnic je bil znan tudi neposredni predstojnikom, pa je pripravnik vendarle dobila na pot lepo oceno.

Taka je slika iz strokovnih izpitov. Pripravnik, ki niso opravili strokovnih izpitov, pa je brez dvoma treba v splošni ocenji razlikovati. Neuspeh, torej nezadovoljivo znanje, je pogostokrat rezultat objektivnih razmer, kot so pogoste premestitve, nerazumevanje krajevnih in okrajnih oblasti, ki pripravnikom ne nudijo nikakršne pomoči niti z razbremenitvijo niti s knjigami, pa tudi ne z načrtnim mentorstvom. Za neuspeh teh ljudi je odgovorna predvsem družba. Čeprav je torej ta neuspeh za pripravnika v nekem smislu krivljen, pa vendar ni mogoče, da bi te družbe odgovornosti izpita komisija zadostila tako, da bi nezanje ocenila kot znanje. Njena odgovornost pri ocenjevanju se ne izraža samo v odgovornosti (pravčnosti, objektivnosti) do pripravnika, ki opravlja izpit, marveč je širša in mora izražati tudi odgovornost do generacij otrok, ki jih ti ljudje učijo in vzgajajo.

Drugi del pripravnikov je tisti, ki svojega dela ne jemlje resno, ki ugodnih pogojev ne izkorišča, ki smatra da je vsaka zahtevnost do njega odveč in krivljena in ki je s svojim delom vedno zadovoljen in teče vse življenje mimo njega. To je manjši in negativnejši del, za katerega bi bilo prav, če bi se z naših šol umaknil.

Najmanjši del tvorijo tisti, ki dela kratko malo ne zmorejo in ki nikakor ne morejo zadostiti zahtevam dobrega učitelja.

Izpitna komisija ne pošilja o vsakem kandidatu svojega mnenja krajevnim organom. Uspeh ali neuspeh sporoči po izpiti pripravnikom samim, diplome pa jim kasneje pošlje preko okrajne. Inspektorji pa imajo vedno možnost dobiti podrobnejše podatke, če jih žele in če se zanje zanimajo.

Po vsem tem dobiva diskusija o smiselosti strokovnih izpitov določeno smer. Težnja po strokovnem poglabljanju in po širšem obzorju se danes izraža širše in družba uvaža razne vrste strokovnih izpitov za razne poklice, kjer prej to ni bilo potrebno. Nekaj zagovor naloge, ki jo pripravnik v določenem času napisal, torej je zagovor v smislu nekakega doktorata, tu gotovo ne bi bil na mestu, posebno še, če naj bo to glavni del izpita. Strokovni izpit ima tu brez dvoma druge naloge in skuša opredeliti širšo sposobnost za učiteljski poklic.

Pisec »Besede o praktičnih izpitih...« podlagi opravljanje izpitov na šolah, v kar pa spričo materialnih možnosti sam dvomi. Samo za majhen del izpita bi bila situacija ugodnejša, za učni nastop namreč, pri čemer pa mora komisija upošte-

vati spremenjene razmere v drugem okolju.

Nadalje predlaga avtor, naj bi se vsaj obseg izpitov spremenil. Glavna naj bi bila naloga in njen zagovor — predmeti pa naj bi se zvali v nekakem praktičnem življenjskem obsegu. V praktični življenjski obseg spada zame vse tisto, kar je v zvezi z učiteljskim tako zelo konkretnim in življenjskim delom. In preko tega obsega komaj seže. Nasprotno, preozek je. Seveda pa pri tem ni mogoče mimo dejstva, da praksa zastaja v svojem razvoju, če ni teoretično utemeljena. To bi učitelj še posebej moral vedeti. Prav zaradi tega, ker mu je teorija ašutenstvska, je mnogokrat v razredu suh in piše otrokom zgolj teoretične definicije, ki jih zaradi svoje nemoci ne more življenjsko posredovati. Sedanji predpisi za strokovne izpite (takim zahtevam v skromni meri ustrezajo).

Stopnje gornjega predloga pisca v PD še žal nismo dosegli. Ta je namreč neprimerno bolj zahtevna. Če naj bo naloga izhodišče in jedro izpita, potem mora biti tako zrela in bogata, znanje izpitnih predmetov pa praktično in teoretično tako močno, da omogoči hitro in precizno povezovanje s problemi. Predmeti pa pod svoj obseg ne bi mogli.

Izredno preproste naloge, ki jih pripravniki pišejo 4 ure (nekaj tem: S čim se učitelj bori proti formalizmu v pouku? — Zaposelitev kot vzgojno sredstvo — Pogoji uspešnega pouka — Sola in dom — Lik socialističnega učitelja — Vzgled kot vzgojno sredstvo itd.), pa po svojih rezultatih ne kažejo, da

bi tak postopek omogočil pripravnikom praznični izpit. Od 194 nalog sta bili dve iz pedagogike in slovenščine (iz slovenščine le pravopisno) ocenjeni negativno, iz pedagogike 87 zadostno oziroma komaj zadostno ali 45%, torej skupaj z negativnimi 89 ali 46%; iz slovenščine pa 76 zadostnih in komaj zadostnih ali 39%, torej skupaj z negativnimi 41 ali 40%. To so vsekakor nezaželeni rezultati in ne kažejo zadostne zrelosti pripravnikov.

Toda domača, širša pismena naloga in ob njej obdelana problematika pedagoške skupine je sprejemljiva. Zahteva po takem načinu enega dela izpita pa more slediti samo iz težnje po večji razgledanosti in večjem znanju. Verjamem, da to družbi bolj ustreza, in bomo do tega slej ali prej prišli.

Višje oblike izpita nujno zahtevajo večje znanje. Apel po čimvečji družbeni in poklicni

odgovornosti s pravilnim odnosom do teorije in prakse in z razumevanjem življenjskosti bi moral biti naslovljen predvsem na pripravnike in njihove mentorje. Vsekakor se bo minimalna zahtevnost pri strokovnih izpiti morala umakniti višji, kjer se bo morala razgledanost posameznika in strokovna usposobljenost bolj izražati. Odgovornost posameznika se bo morala dvigniti.

V olajšavo vsem tistim, ki jim objektivni pogoji ne puščajo dovolj časa za študij, pa bi bilo morda vendarle prav, če bi se neuspeh iz pedagogike in slovenščine ne jemal kot neuspeh celotnega izpita. Pripravnik naj bi opravljal izpit v celoti. Če ne bi uspel v zgodovini ali administraciji, naj kot doslej ponavlja izpit iz tistega predmeta, če pa ne bi uspel v pedagogiki ali slovenščini, naj bi se mu določil daljši izpitni termin le za pedagogiko oziroma slo-

venščino. Če pa pripravnik ne bi opravil izpita iz več predmetov, bi seveda moral ponavljati izpit v celoti.

Sloves izpitne komisije res ni najboljši. Tovarši, ki ne uspejo, ustvarjajo med prijavitelji paniko. Tako se je zgodilo, da je pripravnik, ki je delal in se trudil (opravil je izpit s prav dobrim uspehom), imel že vnaprej napisan govor, naslovljen na komisijo. Po opravljenem izpitu je to povedal in vprašal, če je pri izpitu vedno tako ideomokratično in neostavljivo. Govora pa ni prebral, ker je sodel, da je bil napačno informiran, za tovaršje ki so v njegovi skupini padli, pa je priznal, da sploh ne bi smeli k izpitu.

Pri vsakem delu so možne napake. Tako tudi pri delu izpitne komisije, toda birokratizma ji gotovo ne kre očitati, in prav tako je res, da je zanjo uspeh pripravnikov največje zadoščenje. Marica Dekleva

Misli ob polletnih uspehih splošno-izobraževalnih šol v ljubljanskem okraju

Analizirati učne uspehe naših šol ob koncu leta ali polletja je vedno dokaj problematično. Če izhajajo iz golih statističnih podatkov, te pogosto demantirajo učnozgodnja problematika resničnega šolskega življenja, zgodi pa se rado tudi obratno. Zaradi tega ne bom delal analize učnih uspehov na splošnoizobraževalnih šolah v ljubljanskem okraju v letošnjem prvem polletju. Pač pa bi skušal ob uspe-

hih — ali neuspehih — mladine v osnovnih šolah in gimnazijah nakazati nekatere probleme, ki so deloma zanimivi, deloma pa bodalec in zaradi tega toliko bolj občutljivi za vse pedagoške delavce — teoretične in praktične na naših vzgojnih ustanovah.

OSNOVNE ŠOLE

V ljubljanskem okraju je v vseh osnovnih šolah 736 oddelkov, v katerih je vpisanih 24.127

uencev, od tega 12.484 dečkov in 11.643 deklic. V prvem polletju je bilo pozitivno ocenjenih 83.1%, negativno 15.8%, neocenjenih pa je ostalo 1.1%. Celotna slika je sorazmerno dobra. Spremembi pa se, če ji dodamo primerjavo med »mestnimi in podeželskimi« občinami:

V mestnih občinah je:	
pozitivnih	88.2% uencev
negativnih	10.9% uencev
neocenjenih	0.9% uencev
V podeželskih občinah pa je:	
pozitivnih	73 % uencev
negativnih	20.7% uencev
neocenjenih	1.3% uencev

Razlika je torej celih 10% v pozitivnih in negativnih, neocenjenih je procentualno približno enako število. Vseh osnovnošolskih otrok je v mestnih občinah 11.630, v podeželskih občinah pa 12.497. Najboljše uspehe so dosegli v občini Center in Bežigrad (92.2 in 92.4% pozitivnih), med podeželskimi občinami pa imata najboljši uspehe Mengeš in Logatec (84.6 in 81.8% pozitivnih). Najslabše uspehe med mestnimi občinami ima občina Rudnik (78.5%), med podeželskimi pa občina Moravce (73%). Mnogo večje pa so razlike med posameznimi šolami. Giblejce se med 63 in 95% pozitivnih — torej okrog 32%. Če se spomnimo primerjav iz lanskega leta, ko so bile razlike v posameznih okrajih med šolami tudi po 50 in več odstotkov, je kljub močni razliki 32% vsekakor izboljšanje, ker kaže tendenco k postopnemu zboljšanju in kriterij ocenjevanja. Tako lahko ugotovimo, da so uspehi prav ugodni v mestnih občinah, manj ugodni pa v podeželskih občinah, kjer je šolski obisk prav tako dober, pogoji za delo pa nekoliko manj ugodni; kljub temu ne opravljajo toliko slabih uspehov. Šolski obisk je bil namreč v vseh osnovnih šolah (z malimi izjemami) zelo dober in se v posameznih občinah giblje med 81% (Dobrova) in 96% (Medvede).

Seveda gole številke ne morejo biti dokončni kriteriji za neko splošno oceno, ki bi ugotovila, da so uspehi posameznih šol ali vseh osnovnih šol v občini ali okraju dobri ali slabi. Saj nam ne povedo ničesar o kvaliteti dela posameznih učiteljev ali šol niti o vsebinski in življenjski vrednosti učnozgodnjega dela učiteljskega, pa tudi ne o družbeni vlogi in pomembnosti naših učnozgodnjih zavodov, o vrednosti njihovega poslanstva. Samo na kratko bomo skušali nanizati nekatere probleme, ki bodo to vrednost morda do neke mere osvetlili in nam dali jasnejšo sliko kakor suhe številke. Nekateri pa bodo tudi zanimivi, ker se v njih odražata rast in vloga šole in učitelja kot pomembne družbene ustanove in družbenega delavca v okviru celotne naše družbene rasti.

Od 745 učiteljev (cca 1/8 vsega slovenskega učiteljskega) v ljubljanskem okraju ima ustrezno učiteljsko izobrazbo velika večina. Nepopolno kvalificiranih je samo 26 učiteljev (-ic). Poleg tega dela na šolah še 42 upokojeincev — honorarcev, od tega samo v Ljubljani 33. V okrajnem merilu 26 nepopolno kvalificiranih učnih moči ni in ne more biti nekaj »veliki problema«, kakor ga včasih prikazuje. Saj ga bomo lahko rešili enostavno, kakor hitro bomo imeli dovolj kvalificiranega kadra. Večji pa je problem v kvalitetni vrednosti in višini tistih učiteljev, ki imajo formalno popolno kvalifikacijo, pa kljub temu inšpekcijska služba ugotavlja, da njihovo delo nikakor ni na višini. Ugotavlja tudi, da zlasti med mlajšim učitelstvom — in tega je največ na podeželju ni dovolj volje za lastno (Nadaljevanje na 2. str.)

SKLEPI

občnega zbora Združenja učiteljev specialnih šol LRS

Občni zbor Združenja učiteljev specialnih šol Slovenije je dne 14. januarja 1956 sprejel tele sklepe:

1. a) Pri našem delu je nujno, da se poglabljamo v zakonitosti družbenega razvoja, ki temelji na dialektičnem materializmu, nima pa še primere v zgodovini razvoja družbe. Prav posebno se moramo seznaniti z novo obliko organov ljudske oblasti v občinah in okrajih.
b) Za izboljšanje dela na PVU je nujno, da se delo šolskih oziroma upravnih odborov utrdi in poglobi.
2. a) RO si bo prizadeval, da se čimprej izdajo potrebni zakonski predpisi. (Zakon o obveznem vzgajanju mladine z razvojnimi motnjami, Zakon o zaščiti defektnih oseb.)
b) RO si bo prizadeval, da se bodo izvajali predpisi o obveznem šolanju za defektno mladino.
c) RO zahteva, da se defektna mladina popolnoma habilitira in poklicno usposobi, za kar je potrebno, da se pri PVU ustanovijo specialne strokovne šole s potrebnimi učnimi delavci.
d) da se izvrše študijska in pripravljalska dela za vzgajališče v Ljubljani, kamor bi se preselilo vzgajališče v Logatec.
e) RO si bo prizadeval, da se izvrše študijska in pripravljalska dela za gradnjo novega Zavoda za gluho mladino v Ljubljani.
f) Da se izvrše študijska in pripravljalska dela za razširitev zavoda za slepo mladino v Ljubljani.
g) Da se odobrijo republiška investicijska sredstva za obnovo in doizdajo vzgajališč Smlednik, Planina, Višnja gora, Veržej in vzgojni zavod Janeza Levca razširi v habilitacijski center za duševno nerazvito mladino.
h) RO bo skrbel preko okrajnih SP in Svetov za socialno varstvo, da bodo ti za svoje območje ustanavljali potrebne PVU.
i) RO si bo prizadeval zagotoviti obstoječim PVU zadostna finančna sredstva.
j) RO se bo trudil, da se Posebnim vzgojnim zavodom s samostojnim financiranjem poveča subvencija ustanovitelja za vse osebe ter na ta način omogoči znižanje oskrbnega dne.
k) RO se bo trudil, da postanejo PVU, ki sprejemajo otroke iz vse republike, ponovno republiške ustanove, za katere naj se ustanovi posebni republiški fond.
l) RO bo vztrajal pri zahtevi, da se ustanovi republiška koordinacijska komisija, sestavljena iz zastopnikov Sveta za prosveto in kulturo LRS, Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko LRS, Sekretariata za notranje zadeve LRS, Združenja učiteljev specialnih šol LRS, Zveze gluhih prijateljev mladine LRS, Združenja slepih LRS, Zveze gluhih LRS, Zveze invalidov LRS, LMS in Zavoda za socialno zavarovanje LRS.
m) RO bo skrbel in po svojih močeh sodeloval pri realizaciji perspektivnega plana PVU.
3. a) RO bo še nadalje vzdrževal stike z ostalimi Združenji prosvetnih delavcev ter skušal ob tem sodelovanju doseči, da bi čimvečje število učiteljev in profesorjev stopilo v vrste defektologov.
b) RO vztraja pri svoji zahtevi, da se še v tem šolskem letu razpiše izredni študij na defektološkem oddelku VPS.
c) RO bo še nadalje vztrajal, da se našim članom, ki že delajo na PVU, pa nimajo potrebne specialne strokovne kvalifikacije, omogoči opravljanje izpita.
d) RO bo skušal doseči, da se zasedejo vsa nezasedena delovna mesta na obstoječih PVU, ter s tem omogoči tovarišem brez potrebne strokovne kvalifikacije izredni študij.
e) Vsa naša član naj bi težila za tem, da bi obvladali en tuj jezik, ker je za strokovno poglabljanje znanje tujih jezikov nujno potrebno.
f) RO bo realiziral, če mu bodo dodeljena potrebna sredstva, ogled PVU v zamejstvu, zato priporoča vsem ustanovam ustanovitve ekskurzijskega fonda.
g) RO se bo trudil, da organizira medsebojne obiske in hospitacije na ustanovah PVU v LRS in ostalih republikah.
h) RO bo skrbel, da se bo za vse defektologe organiziral počitniški poglobitveni tečaj in to po specialnosti in splošni.
i) RO bo skušal doseči, da se dijak učitelj in srednje vzgojiteljske šole seznanijo z defektologijo pri pouku psihologije, pedagogike in metodike.
j) RO bo vztrajal pri zahtevi, da se vsaj enkrat na leto skliče uradna konferenca defektologov LRS, za kar naj posamezne PVU planirajo potrebne potne stroške.
k) Za poglobitev defektološke znanosti je potrebna ustanovitev defektološkega inštituta.
l) Za individualni študij naj se pošlje vsem ustanovam seznam strokovne literature na naših PVU in priloži pravilnik o načinu izposojanja strokovnih knjig.
4. m) RO vztraja pri zahtevi po okrepitevi inšpektorjske službe, po stalnem inšpektorju SPK LRS in pomožnih inšpektorjih za posamezne specialnosti. Za pomožne šole naj se imenujeta dva pomožna inšpektorja.
n) RO bo predlagal SPK LRS, da razpiše mesto stalnega inšpektorja PVU, in zahteval, da se pri izbiri kandidatov za razpisano mesto upošteva mnenje RO.
o) RO bo skušal doseči, da se imenuje stalnega člana na Zavodu za proučevanje šolstva.
p) RO bo najtesneje sodeloval s Pedagoškim centrom in težil za tem, da se vneso v njegov program tudi poglobitvene tečaje za defektologe.
5. RO bo težil za tem, da se ustanovijo v vseh krajih, kjer je potrebno, posebni logopedski oddelki ali ambulatoriji.
6. Več pozornosti je treba posvetiti izdelavi specialnih učil in ostalih učbenikov za defektno mladino. Posebna komisija naj bi učila in učbenike ocenila ter poskrbela, da se razmnožijo in avtorji nagradijo.
7. Da se ustanovi posebno število vzgojnih svetovalnic, kjer bi dobivali stariši potrebna navodila za delo z defektno mladino.
8. RO mora še nadalje vztrajati pri zahtevi po otvoritvi posebnih šol za močno naglušne, močno slabovidne, slušnomeme, psihopate, nevrotike in imbecile.
9. Za odgovorjajoče priznanje prosvetnim delavcem na PVU se bo RO trudil, da se vsem defektologom, ki uspešno delajo na PVU, omogoči napredovanje v VI. plačilni razred, zaslužnim tovarišem za napredek defektološke znanosti napredovanje v V. plačilni razred, tovarišem z nad 24 let službe takojšnje priznanje odgovarjajočih periodičnih povikov, ki jim po službenih letih pripadajo.
10. RO si bo prizadeval, da tovariši, ki službujejo nad 30 oziroma 35 let (polna službena doba), napredujejo v naslednji višji plačilni razred.
11. RO bo še nadalje ostal v najtesnejših stikih s Svetom za prosveto in kulturo LRS in Svetom za ljudsko zdravje in socialno politiko LRS.
12. RO priporoča vsem ustanovam PVU, da pri svojih pristojnih organih ljudske oblasti izposlujejo za lastne potrebe štipendijo za študij na šoli za socialne delavce.
13. Skrbeti moramo za odpuščene absolvente PVU in jim nuditi čimvečjo pomoč v življenju. Zapiske o počaskem kontaktu z bivšimi gojenci bomo vnašali v Osebnostne listke gojencev.
Ker je za smotno delo na PVU potrebno stalno sodelovanje pedagogov z učiteljskimi specialisti, bo RO skrbel, da se ti stiki poglabijo in utrdijo.
14. RO bo skrbel, da se dopolni Uredba o otroških dodatkih.
15. RO bo budno spremljal izdajo zakonskih predpisov, ki tangirajo tudi defektno mladino in odrasle defektne osebe.
16. RO bo najtesneje sodeloval združenji odraslih defektnih oseb, kot so: Zveza slepih, gluhih in invalidov.
17. RO bo sodeloval v Komisiji za reformo šolstva v republiškem merilu, ker je potrebno reformirati tudi specialno šolstvo v sklopu reforme obveznega šolstva.
18. RO se obveže, da prouči predloge za reformo specialnega šolstva.
19. Gojencem PVU naj se ne ukinja otroški dodatek s 15. letom, ker s tem letom njihovo šolanje v večini primerov še ni zaključeno. Upošteva naj se mnenje strokovne komisije.
20. Dodatna plača za prosvetne delavce naj se na PVU določi po delovnem mestu, ne pa po uspehih. Upošteva naj se gornja meja razpoda dodatne plače.

Misli ob polletnih uspehih splošno-zobrazovalnih šol v ljubljanskem okraju

(Nadaljevanje s 1. str.)

Nadaljevanje izpolnjevanje in izobraževanje. Tukaj ni mesto, da bi podrobno razpravljali o vzrokih za tako stanje. Prepoznavnost, poročenost žena, slab gnotni položaj učiteljskega, premalo pedagoške literature itd., vse to bi gotovo bilo opravičilo. Vendar pa — stanje je tako in povzroča zaskrbljenost, ker zavira kvaliteten dvig našega šolstva.

Posebej moramo tudi ugotoviti, da mnoge naše šole nimajo upraviteljev, ki bi bili v pedagoškem pogledu za svoje poslanstvo dozorci, niti ne morejo biti mentorji svojemu, zlasti mlajšemu učiteljskemu na šoli. Tako nastane vprašanje: kje in kako ustvariti dovolj močna pedagoška žarišča, ki bodo sposobna zajeti v svoje območje določeno število šol v svojem okolju in jih dvigniti na višjo raven? Ne gre namreč samo za ozko pedagoško-metodološko delo v razredu, temveč tudi za vprašanje pedagoškega poslanstva šole in učiteljskega v svojem okolju, za graditev življenjske šole, v kateri bodo rasli mladi ljudje in si oblikovali temeljne elemente za svoj življenjski napor in se iz doma preko šole vračali v našo ljudsko skupnost kot zavestni borci za socializem.

Na vrednost učnega dela moramo posebej gledati na šolah v mestnih občinah in posebej v podeželskih občinah. Za mestne šole lahko trdimo, da so za intelektualno rast otroka storile mnogo, saj nam to tudi letos potrjujejo uspehi otrok v prvih razredih gimnazij. Za okoliške šole pa inspekcije ugotavljajo, da je težje problematično v jezikovnem pouku in računstvu. Za jezikovni pouk ugotavljajo zlasti slabo usno in pismeno izražanje, premalo pa se gojita pravilna izgovorjava in kultura jezika. Mnogokoli je slovnica sama sebi namen, besedni zaklad otrok je šibak. V nekaterih predelih je celo branje v osnovni šoli (tudi v višjih razredih) težak problem, ki pa ni zrastle samo po krivdi šole, temveč je tudi odraz splošne gospodarske in kulturne zaostalosti ljudstva, ker ljudje sami, t.j. starši, sploh ničesar ne berejo niti nimajo naročenih nobenih časopisov. V računstvu pa moramo posebej poudariti, da je računski pouk premalo življenjski, da je v njem premalo jasnih predstav, računski pojmi niso dovolj utrjeni, zato tudi znanje ni dovolj praktično uporabno.

Domoznanski pouk je še vedno problem, četudi moramo ugotoviti, da se je stanje že dokaj popravilo. Vsekakor je še zlasti na podeželski premalo domačjskega pouka, ki bi raste iz življenja otrokovega življenjskega okolja, mu odkrival neštete zanimivosti, ki jih otrok želi poznati, ga tesno poveže z njegovo okolico in širšo okolico, da bi jo ljubil in razumel ter si zgradil osnovne pojme za razumevanje poznejšega zemljepisnega pouka. Glede realij (zemljepis, zgodovina, prirodopis) lahko v največji meri govorimo še o verbalizmu. Če velja za pouk na splošno, velja za te predmete dvakrat trditve, da je pri njih še premalo nazornosti, utrjevanja in poglabljanja. Naše šole in učitelji so se zdaleč ne izkoristili dovolj poučnih izletov in ekskurzij, zlasti pa ne opazovanja žive prirode, njenih pojavov in zakonitosti.

Kot zanimivost iz družbenega upravljanja na naših šolah moramo omeniti primere, ko se šolski odbori in starši ne zanimajo samo za materialne pogoje na šoli, temveč skušajo posegati tudi v strokovno-pedagoško delo šole in učiteljskega. Na nekaterih šolah v mestu se je pojavila tudi težnja, da so šolski odbori in starši začeli v razredih hospitirati (ali inšpicirali). Če šolske dneve so prisostvovali pouku in tudi v odmorih zaposlovali učitelje in učence, dokler niso na šoli spoznali, da mora biti v času šolskega dela popoln mir, ker je pouk občutljiv pedagoški proces, ki se mora vršiti nemoteno in redno. To so seveda izjemni primeri, ki pa nikakor niso negativni, ker kažejo vneto staršev in šolskih odborov, ki želijo sodelovati in iščejo oblike in metode svojega dela. V kolikor razvijemo in dolžnosti se ne razumejo ali ne poznajo, je naša dolžnost, da jih z njimi seznanimo in jim pomagamo preko prvih težav.

Morda bi bilo eno izmed važnih vprašanj, ki jih naj obravnavajo šolski odbori in roditeljski sestanki, vprašanje otrokove zmogljivosti in preobremenjenosti. V ljubljanskem okraju moramo omeniti v zvezi s tem dvojce:

1. da je v mestih (Ljubljani) zelo mnogo otrok preobremenjenih z učenjem tujih jezikov, glasbe, baleta itd. in
2. da so podeželski otroci še vedno marsikje preveč obremenjeni z delom na polju, pri živinštvu itd.

Ob oboje vpliva seveda na otrokovo zmogljivost v šolskem delu ter otroka duševno in telesno preobremenjuje. Poleg tega pa bi bilo posebno važno obravnavati težak problem otrok, ki nastajajo v razvijanih družinah

oz. v neurejenih družinskih razmerah, ter otrok ločenih staršev. Statistični podatki pravijo, da imajo ti otroci najslabše učne uspehe, dober pedagog pa tudi ve, kako otroci iz takih družin duševno trpijo.

Se na kratko se pomudimo pri odnosu ljudskih odborov do šole in učiteljskega. V splošnem lahko rečemo, da je odnos novih občinskih ljudskih odborov do šole pozitiven. Za šolo kažejo veliko razumevanja, čeprav je ne podprejo v toliki meri tudi materialno. Prosvetna služba na občinskih ljudskih odborih je urejena le deloma, v nekaterih občinah se nimajo prosvetnih referentov. Ponekod tudi še nimajo pravega odnosa do učiteljskega. Tako, n. pr., v občini Borovnica. Loška dolina in deloma Moste cenijo predvsem učiteljevo izvenšolsko delo. V Loški dolini mislijo, da imajo učitelji balne plače; po poročilih šolskega inšpektorja prosvetni svet v občini Šiška še ni našel pravih odnosa do šole in učiteljskega in ima birokratski odnos. To so seveda še le prvi vtisi in odnosi, ki se še le oblikujejo. Krivdno bi bilo delati že dokončne zaključke. Vsekakor se bodo odnosi v veliki meri urejali tudi po tem, kako se bo učiteljsvo vključilo v življenje in rast občinske šolske skupnosti, kakšno mesto bosta v tej rasti zavzela šola kot celota in učitelj kot posameznik.

GINNAZIJE

Čeprav bi bilo bolj prirodno povezati učne uspehe na nižjih gimnazijah z uspehi na osnovnih šolah, tega ne bomo storili. To pa zato, ker so nižje gimnazije organizacijsko in vsebinsko danes bolj povezane na višjo gimnazijo, četudi so sestavni del osnovnega obveznega šolanja. Ljubljanski okraj ima 35 gimnazij, od tega 12 popolnih in 1 klasično. Vse gimnazije imajo 329 oddelkov nižje in 80 oddelkov višje gimnazije. Če tem dodamo še dijake učiteljskega in srednje vzgojiteljske šole, dobimo skupno število vseh učencev 13.897. Zanimivo je, da je številčno razmerje med moškimi in ženskami na vseh gimnazijah približno 1:1, da pa je to razmerje na obeh šolah, ki nam dajejo kader bodočih vzgojiteljev in učiteljev, 1:6,5 (80 moških in 522 žensk), na učiteljski šoli pa 1:5.

V prvem polletju je doseglo pozitivne uspehe v nižjih gimnazijah 57,4% učencev. Če naredimo primerjavo med uspehi učencev v ljubljanskih šolah in okoliških oz. podeželskih šolah, dobimo minimalno razliko pol odstotka. Vsaj številčno so torej uspehi na mestnih in podeželskih nižjih gimnazijah popolnoma enaki. Pri tem pa seveda takoj nastane vprašanje, če je tudi znanje enako in enakovredno! Neizodastnih je na vseh nižjih gimnazijah 41,9%, dobrega del odstotka je ostalo neocenjenih. Povprečna srednja ocena pa se giblje med 2,17 (II. gimnazija v Ljubljani) in 3,6 (III. gimnazija v Gabrovki). Značilno je, da v Ljubljani razen na klasični gimnaziji ne doseže nobena nižja gimnazija povprečne ocene 3, prav tako pa tudi to, da ima najslabši uspeh v okraju nižja gimnazija v Sostrem (torej tudi v bivši Ljubljani), medtem ko vse ostale nižje gimnazije v bivši Ljubljani in okolici v uspehih ne kažejo večjih razlik.

Višje gimnazije imajo precej boljše uspehe — 64,5% pozitivnih in 34,7% negativnih; samo 18 dijakov je ostalo neocenjenih. Tukaj se giblje povprečna srednja ocena med 2,58 (VII. gimnazija) in 3,52 (klasična gimnazija).

V številkah imajo tako nižje kakor tudi višje gimnazije nekoliko boljše uspehe od lanskih. Natančne primerjave ne moremo narediti, ker zaradi združitve okrajev nimamo osnovne za primerjavo uspehov. Razen tega šole moramo tudi ugotoviti, da se stanje v naših gimnazijah popravlja in normalizira tudi v tem, da imajo višje gimnazije boljše uspehe kot nižje, kar je docela normalno in pravilno.

Ne morejo nas pa zadovoljiti povprečne ocene dijakov, ki so prav slabe, lahko bi rekli ne normalne. Izkazujejo namreč podpovprečni inteligenčni nivo in znanje našega otroka, saj ga ocenjujemo s povprečno celokupno oceno komaj med zadostnim in dobrom. Če se dodamo, da je v nižjih gimnazijah okrog 6% ponavljalcev in da je število odličnih in prav dobrih učencev zelo nizko (odličnih 2%, prav dobrih 9%), opazimo vrsto vprašanj in problemov. Podčrtati bomo samo nekatere, kakor jih kažejo poročila ravnateljev in profsorskih zborov, da ne bi ponavljali, kar smo že pogosto obravnavali.

Kakor osnovne šole delajo tudi skoraj vse gimnazije v dvojni izmen. V mestu imajo po večini še eno lastno poslopje, na podeželski na gostitelje v poslopih osnovnih šol. Prostora in tudi opremo si izmenjujejo z osnovno šolo in imajo v glavnem dovolj sredstev. Ker je poročila in isti vrstnih osnovnih šol, seveda nimajo nobenih prostorov, kjer bi lahko

Posvetovanje višjih pedagoških šol

V dneh 10. in 11. februarja 1956 je bilo organizirano v Zagreb posvetovanje vseh Višjih pedagoških šol v državi o aktualnih vprašanjih našega bodočega obveznega osemletnega šolstva in o vprašanjih Višjih pedagoških šol, ki so s tem v zvezi. Za osnovo so imela ta posvetovanja elaborat Komisije za reorganizacijo šolstva (glej na primer Šolske novice 1956 št. 4 in 6, priloge) in štiri referate, ki so zajemali vprašanja o reorganizaciji šolstva in o delu Višjih pedagoških šol.

Posvetovanja so se udeležile vse Višje pedagoške šole razen onih iz Ceninja in iz Mostarja; zastopnikov teh dveh šol ni bilo zaradi vremenskih nepravil. Aktualna zgoraj navedena problematika je pobudila k diskusiji številne zastopnike. Diskusije so bile obsežne in so v celoti zajemale vsaj omenjeno problematiko; tu naj navedemo le nekatere najzanimivejše teze in končne sklepe.

Vsi diskutanti so se strinjali v imenu šol, ki so jih zastopali, in v svojem imenu z osnovnimi načeli, ki jih je za osemletno obvezno šolstvo postavila Komisija. Vendar so se kazale v pojmovanju obsega oziroma vsebine gesel, s katerimi operira Komisija, znane razlike. Velike so bile razlike pri pojmu »enotnost« osemletne šole. Dočim so posamezniki pojmovali »enotnost« kot dokaj strogo uniformnost, je večina diskutantov videla v tem pojmu predvsem enake pravice in možnosti šolanja za vse sloje prebivalstva in za vse pokrajine ter za mesto in vas, na drugi strani pa še enako ideološko usmerjenost in enak vsebinski (programski) minimum za vse šole. Poimenovali prvih je bilo bolj blizu pojmovanja »enotnost« po Komisiji; drugo pojmovanje »enotnosti« pa je po večini še dopuščalo določeno notranjo diferenciacijo, utemeljeno s sociološkimi in psihološkimi pogoji in s potrebami našega razvoja; diskutanti niso videli potrebe po enotni šolanem učnem kadru, pač pa poročbo p istu stopnji šolanja (vsi naj bi bili absolventi višje ali visoke šole) in s tem po istem rangju. Po tem drugem pojmovanju »enotnosti« tudi še ne vsebuje nobene organizacijske povezanosti vrtili šol in šol, ki so s drugimi šolami let. Organizacijska struktura bi postala bolj razvidna in določena tedaj, ko bi se dogajala vsebina obveznega šolanja, ker navadno vsebina narekuje obliko. Bili so izrečeni celo neki vzgojni pomisleki zoper organizacijsko povezavo prve in druge širilecke

zbirali mladino v popoldanskem času v raznih krogih, ki bi otrokovo znanje poglabljali, ali izven šole razvijali njegove posebne sposobnosti in mu nudili zdravilo in sproščeno razvedrilo. Med najtežje probleme sodi prav gotovo pomanjkanje učnih moči. Ta problem je morda težji in na podeželskih šolah, kjer je v začetku šolskega leta navadno primanjkuje eden ali pa tudi dva učiteljeva oz. profesorjeva. Najslabše je zasedena matematika in fizika, primanjkuje pa tudi učiteljev za telesno vzgojo, predvsebo vzgojo in drugih. Poseben problem je v tem, da na mnogih podeželskih gimnazijah številnih predmetov sploh ne predavajo strokovne moči, včasih pa niti nestrokovne. Tako n. pr. v gimnaziji v Domžalah in Smledniku vse prvo polletje niso imeli v nekaterih predmetih pouka. Razen tega so številni profesorji, oz. učitelji tudi prekomerno obremenjeni z učnimi urami zaradi pomanjkanja učnih moči, kar ne more ugodno vplivati niti na kvaliteto njihovega dela niti na njihov odnos do otroka. Strokovno so seveda najboljše zasedene gimnazije v Ljubljani. Toda tudi tukaj samo sorazmerno, saj tudi v Ljubljani primanjkuje ljudi in so zato pač drugi preobloženi z nadurami.

Zelo zanimive so pripombe učiteljski zborov oz. ravnateljev k učnim uspehom. Šole pripišejo krivdo za slabe uspehe: 1. Deloma mladini: pri mladini opazimo majhno zmogljivost zbranosti — dijaki se ne učijo, delajo neredno — še vedno je med mladino nekaj kampanjskega učenja — otroci so miselno premalo samostojni, zato niso sposobni prodreti v globino snovi — nižješolci se učijo površno, so malomarni — dijaki imajo slab odnos do dela — otroci so zanikrni, ne kažejo zanimanja za šolsko delo, so nezainteresirani.

2. Deloma družini: slabih učnih uspehov so najpogostejše krivde neurejene družinske razmere — starši se ne zanimajo za napredek svojih otrok — dom otroku premalo pomaga pri učenju — starši mladino preobremenjujejo z delom — največji problem nezadostnih odnosa na otroka, kjer sta oče in mati zaposlena in nimata kontrole nad otrokovim delom — slab odnos staršev do šole — premalena skrb staršev za otrokovo šolsko in izvenšolsko življenje in delo.

3. Šoli in učnemu zboru: zahtevnost profesorjev je prevelika — slabi uspehi so posledica

pod eno streho. V večjih krajih bi predpobuterniki in pubertetnički iz druge širilecke gotovo ne vplivali vzgojno dobro na otroke iz prvih šolnih let šolanja. V takih krajih bi nastali novi vzgojni problemi. Za pubertetnike je gotovo sprčo razvijajočega se intelekta in želje po dejavnosti zelo ugodno, če jim morejo dati zgled umerjenosti in resnosti in jim pomagati pri razvijanju njihove dejavnosti zrelejši mladinci — možnost bi prinesla povezava druge širilecke z višjo gimnazijo. Gotovo pa je, da nobene izme omenjenih organizacijskih form ne bo mogoče dosledno povsod realizirati. Gotovo je tudi, da bo v okviru osemletnega šolanja vedno obstajala neka večja povezanost med razredi in kadrom z razrednim poukom na eni strani, na drugi strani pa med razredi in kadrom z predmetnim poukom, ker to narekuje že organizacija pouka samega. Na splošno so bili diskutanti mnenja, da take razlike med pametnimi prosvetnimi delavci, ki se zavestno, da je delo na vseh stopnjah izobraževanja in vzgoje enako nužno in pomembno, ne morejo biti odire za ustvarjanje dobrih in trdnih kolektivov in duha enotnosti in učenem in vzgojnem prizadevanju. Tudi večjo koniturnost oz. prehodno z razrednega na predmetni pouk je po mnenju mnogih morda doseči že s primerjavo pedagoških in metodskih šolanem učnega kadra.

Drugi del diskusije se je nanašal na del Višjih pedagoških šol in na njihove probleme. Delegati z različnih šol so omenjali dokaj pestre forme strokovnega, pedagoškega in ideološkega dela, ki so po šolah, in imajo namen, da dajo službenim vpogled v različne možnosti za njihovo bodoče udeleževanje in pregled čez metode dela v šoli in zunaj šole. Res je, da tu nobena šola ni mogla pokazati neke sistematične dograjenosti; je pa vprašanje, v koliko je to mogoče zaradi velikih sprememb, ki jih je doživel naš dosegajoči družbeni razvoj, in zaradi kratkega časa šolanja. Dve leti sta za strokovno šolanje, pedagoško izobrazbo in neko sistematično izobrazbo za javno delo odločno premalo. Referenti in diskutanti so s konkretnimi podatki dokazali, da šole niso zamerljive ideološke vzgoje, čeprav rezultati velikih in sistematičnih raziskav ne morejo pokazati, da predavanih in razrednih predmetov je bilo tudi dovolj drugih oblik ideološkega dela. Zato so mnogi diskutanti dokaj ostr-

glabe koordinacije med profesorji in predmeti — premaljena samokritičnost nekaterih članov učiteljskega zbora — slaba metodna pripravljenost in slabo podajanje — neenotni kriteriji ocenjevanja — verbalno podajanje snovi — pri realnih premalo povezave teorije s prakso — razredniki nimajo dovolj časa, da bi se tesno povezali z mladino in spremljali njen duševni in telesni razvoj — pomanjkanje dobrega strokovnega kadra — učni načrt ni prilagojen potrebam in zmogljivosti večine otrok — pomanjkanje učbenikov in učil — preštevili razredi.

Ne bi samo nekaj najzanimivejših in najpomembnejših pripomb iz ravnateljskih poročil. Pravzaprav niso novo odkritje, toda o njih bi se morali razgovoriti zelo resno na rodiljskih sestankih, posebej pa se v učiteljskih oz. profsorskih zbiorih. Vsekakor smo doslej premalo storili, da bi vsaj omilili krivdo, ki po poročilih odide na šolo oz. učne zbore, in smo vse preveč metali krivdo na mladino in dom, pa tudi na materialne pogoje našega dela, ki prav gotovo tudi niso zadovoljivi.

Nazadnje naj v nekaj besedah omenimo problematiko družbenega upravljanja na naših gimnazijah in sodelovanje med šolo in domom. Po poročilih ravnateljev obravnavajo šolski odbori na gimnazijah v precejšnji meri poleg materialne tudi še socialno-zdravstveno in pedagoško-vzgojno problematiko. Je pa seveda tudi še nekaj odborov, ki obstajajo samo formalno in so premalo delavni (Cerknica, Šoštanj). Vse šole tudi poročajo o številnih in dobro obiskanih rodiljskih sestankih. Vendar pa je njihova vrednost in kvaliteta različna. Odvisna je seveda v prvi vrsti od ravnateljev, ki jih sklicujejo in vodijo. Mnogi so pedagoško dobri in bogati, mnogi pa tudi slabi. To velja predvsem za primere, ko učitelj ali profesor in starši obravnavajo predvsem oceno posameznih otrok in še po posameznih predmetih, poleg tega pa še vse mogoče »grehe« in slabe lastnosti posameznih učencev. Krivda za take stankne pa ne pade samo na učitelje, temveč pogosto tudi na starše, ki jih prav nič ne zanimajo pedagoška in druga problematika šole, ker vidijo in se zanimajo samo za svojega otroka v ozkem krogu družine, ne vidijo ga pa v širokem krogu razrednega in šolskega kolektiva in naše ljudske skupnosti.

V. C.

kovnega znanja prav v sedanj. dobi.

4. Delegati so enotnega prepričanja, naj bo pouk v osemletni šoli razredni, skupinski in predmetni; enotnost pa naj bi bila vsobovana in izražena v enotno zasnovanih novih učnih načrtih.

5. Reorganiziranje se ne sme izvesti kar povprek in hitro, temveč je treba v največji meri izkomisiti vse dosedanje pozitivne izkušnje učiteljskih in Višjih pedagoških šol.

6. Zastopniki Višjih pedagoških šol se ne morejo strinjati z oceno Komisije o dosedanjih vlogi in o doseženih rezultatih dela Višjih pedagoških šol, ker ta ocena ni stvarna.

7. Posvetovanje je pozdravilo idejo o štiriletnih šolah za učiteljsvo in priporočilo, da se v primeru potrebe v prihodnji dobi organizirajo triletna šola; to ne bi bilo težko izvesti, ker že obstajajo učiteljska in Višja pedagoška šola s svojim izkušnjami, organizirajo in materialno osnove, ki jo je treba še znatno zboljšati.

8. Ker je jasno, da morajo učitelji Višjih pedagoških šol aktivno sodelovati v celotni problematiki reformiranja našega šolstva, predlagajo delegati, naj Zvezna komisija organizira posvetovanje z zastopniki vseh pedagoških šol v FLRJ, o vprašanju reforme šolstva, zlasti pa še o vprašanju novih šol za učiteljsvo.

France Ahlin

Razstava osnovnošolskih učbenikov za bralni pouk 1551-1869

Novomeška študijska knjižnica Mirana Jarca in Pedagoško društvo Novo mesto sta priredila gornjo razstavo, ki je bila odprta 18. februarja 1956 v novo pridobljeni sobi študijske knjižnice, kjer bodo odsej prirejane občane razstave.

Razstava je plod skoraj triletnega raziskovalnega dela tovarš prof. Ivana Andoljškega, znanega pedagoškega delavca v Novem mestu, ki je z vso marljivostjo in studioznostjo napisal znanstveno razpravo »O razvoju osnovnošolskih beril od Trubarja do Praprotnika«. Delo bo založila Zveza pedagoških društev LRS in bo tehten prispevek k problematiki študijske zgodovine pouka v slovenskih šolah. Učestvujejo je tudi, da je prvi raziskovalec te teme pokojni prof. Dr. Fran Lešič leta 1902 priobčil svojo razpravo »O pouku slovenskega jezika« in jo je izdala Slovenska šolska matica med prvimi svojimi publikacijami. Že to dejstvo dokazuje, da je malo pedagoških delavcev, ki bi se lotili takega dela, ki zahteva podrobno proučitev šolskih knjig v posameznih obdobjih. Razen bibliografskega pregleda je potrebno poznavanje učnih metod pouka branja in pisanja ter stanja razvoja pedagogike. Prof. Lešič ni omeil na razpolago dovolj časa niti gradiva, zato ga ov. Andoljški mnogokje popravljajo. Prebisljivo bi bilo poročati, če bi navajali podrobnosti iz tega raziskovalnega dela, zato bomo naše šolnike le opozorili na razstavo v Novem mestu in s tem na razpravo, ki bo objavljena.

Namen razstave je bil prikazati z originali in fotokopijami razvoj učbenikov — začetnik beril za slovenski bralni pouk, kajti od prvega in težavnega je bila pot od prvega Trubarjevega abecednika v letu 1551 do današnjih Prvih čitank. Slovenska šola je plod stoletnega boja za uveljavitev pedagoškega načela, da naj bo materin jezik učencev učni jezik v šoli.

Slovenska pedagoška dejavnost ni znanstveno obdelana in raziskana in zanimivo je, da na naši Univerzi šele zadnja leta filozofski poslušajo predavanja iz šolske zgodovine. Poznavanje razvoja šolstva lastnega naroda pa je nujno, če hočemo pravilno usmerjati njegov nadaljnji razvoj. Kaj pa imamo ta ugotovitve opraviti z razstavo učbenikov? Kar pogledimo razstavljene učbenike, pa bomo takoj opazili, da so kljub slovenskim začetnicam Plateforom, Abecednikom bile uradno dovoljene le dvojčične ali samo nemške knjige in zato se je v tistih

razstavah tovarš Komelj, eksplicitno gradiva je zelo lepo poddal tovarš Andoljški v daljšem referatu. Pri otvoritvi so bili navzoči zastopniki okraja, mesta in političnih organizacij. Pedagoški center v Ljubljani je zastopal profesor Čopčič. Prosvetni delavci novomeškega okraja imajo sedaj možnost, da se seznajajo z gradivom, ki je sicer v manjšem obsegu razstavljeno le še v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani.

Franc Ostancic

KONDOR - zbirka domačega čtiva za srednješolce

Založba Mladinska knjiga bo poleg dosedanjih knjižnih zbirk v kratkem začela izdajati zbirko izbranih del iz domačih svetovne književnosti, ki bo imela naslov KONDOR.

Založba si je zbirko najboljših domačih in tujih leposlovij del zamislila kot pomoč šolam, da jih v knjižnicah ni dobiti, ali da so dostopna dela predraga. Kadar potrebujemo katerikoli domaći klasični tekst, ne moremo zahtevati, da bi vsi dijaki posegli po Zbranih delih slovenskih pesnikov in pisateljev, ki jih izdaja Državna založba. Za naše namene potrebujemo v razredu vsaj 30 izvodov, sicer so učiteljeve zahteve ne realne, saj ne more z dijaki obravnavati določenega teksta. Dijaki mora te tekste brati, ne samo o njih slišati ali se naučiti vsebine.

Pri novi zbirki pa uredniki od ne misli samo na šolo, temveč bo poskušal izdajati tudi dela, ki jih mora poznati vsakdo, kdor si želi pridobiti osnovno literarno izobrazbo. Tako bi z leti zbirka postala standardna knjižnica klasičnih del iz domače in svetovne književnosti.

Prvo mesto tej zbirki naj bo v šolskih knjižnicah. Prav bi bilo, če bi za dijaško knjižnico od vsakega zvezka nabavili vsaj 30 izvodov. Mladinska knjiga bo zbirko subvencionirala, zato bodo te knjige v primeri s cenami na našem knjižnem trgu zelo

poceni (100 do 150 din zvezek). Pri izboru del se založba ne bo držala samo seznama obveznega ali priporočnega domačega čtiva, pač pa bo služila za seznam za osnovo. Po potrebi in uvidenosti ga bo razširjala v soglasju z mnenji strokovnih svetovalec. Vsak nasvet, predlog ali pripomba bodo dobrodošli.

Knjige iz zbirke KONDOR bodo enotno opremljene, marsikatera bo tudi ilustrirana. Besedila bodo dodani močno skrajšani komentarji in opombe k manj znanim izrazom.

Med prvimi so na programu nekatera dela, ki so predpisana za domače berilo. Za letošje bilo treba izbrati med takimi, ki ne zahtevajo za pripravo mnogo časa in ki lahko grede takoj v tisk.

V letu 1956 bodo predvidoma izšle naslednje knjige: Prešernove potezije, senkove pesmi, Jurčič-Kernikov Rokovnjači, Tavčarjeva Visočka kronika, Cankarjev Kriz na gori, Bevkov Kaplan Martin Cedermar, Samorastniki Prežihovega Voranca, Homerjeva Iljada, Plutarhovo Življenje velikih Rimljanov, Shakespearov Hamlet, Molièrov Tartuffe, Gogoljev Revizor, Stendhalova Italijanska kronika in Puškinova Stotinskova hči.

Založba Mladinska knjiga, ki si je v desetih letih ustvarila pridobila veliko zaslug za našo mladinsko književnost, priključuje od prosvetnih delavcev nasvete in predloge, želi pa tudi, da bi zbirko KONDOR pomagali razširjati, kakor razširjajo druge njene zbirke.

KRITIČNA PRESOJA UČNIH USPEHOV V PTUJSKEM OKRAJU

Ko zaključujemo polletje ali šolsko leto, učitelji in drugi zainteresirani ljudje ocenjujejo svoje delo, iščejo pomanjkljivosti v načinu dela, primerjajo posamezne šole, šole v občini ali v okraju med seboj; gredo pa tudi širše in ugotavljajo uspehe v republiškem merilu. Splošna ugotovitev je, da nas uspehi ne zadovoljujejo. Težko je dometi, da v naših osnovnih šolah cela celotna učencev ne uspeva. Na nekem učiteljskem zborovanju je nekdo izrekel tole misel: »Kaj pravite, tovariši učitelji, kako bi bilo, če bi naše tovarne uspevale komaj do tretčrtn, to se pravi, da bi dosegale komaj tri četrtine planirane produkcije?« Takrat sem si mislil: »Saj tako nekako tudi je, če pomislimo na nizko storilnost našega delavca na slabo mehanizirani tovarni in na zastarelost v ureditvi proizvodnje.« To bi do neke mere lahko primerjali tudi z delom učitelja in učenca v šoli.

Naši vodilni ljudje so že večkrat opozarjali na subjektivne sile, ki se ostajajo v veliki meri nezaključene. Če ugotavljamo, da so vzroki slabega uspeha v naših šolah subjektivni in objektivni, potem nam mora biti jasno, da moramo najprej odpraviti subjektivne vzroke, ker so ti v nas, v učiteljih in učencih. Objektivni ovir, ki v glavnem obstajajo v pomanjkanju učnih prostorov, kar povzroča prenatrpanost učilnic, v pomanjkanju učnega kadra, zaradi česar so mnogi učitelji obremenjeni s celodnevni poukom, v težkih socialnih priključih, v katerih živijo učenci, in v alkoholizmu, ki je strahovito razširjen po mnogih predelih, še ne bo moglo tako kmalu odstraniti. Spremembo v tem pogledu lahko pričakujemo šele po nekaj desetletjih, ko se bodo izboljšale ekonomske in kulturne razmere na splošno.

Zato je tem važnejše, da bo ukrajnost izkoreninila subjektivne sile, ki lahko prav mnogo pripomorejo k izboljšanju učnih in vzgojnih uspehov po naših šolah. Vedno sem trdil, da je 60 – 70 odstotkov uspeha v šoli odvisno od učitelja. Na prvo mesto bi postavil njegov odnos do mladine. Neustretnost sem ugotavljal, da miren in ljubeznen, vendar dovolj odločen učitelj, lahko doseže pri otrocih vse. Če z naša mladega človeka zainteresiramo za pouk in snov zanimivo, metodno ter didaktično pravilno podajati, upoštevati rahločutno vibriranje otrokove psihe – kdo me bo potem preprosto, da so slabi uspehi samo zaradi pomanjkanja splošne naštetih objektivnih ovir?

Kako se včasih nekateri ljudje čudijo, če jim moram v zagovor učitelja novna povedati, da je nepravilno takoj v začetku šolske prakse mladega učitelja zaposliti z mnogimi zvenosilskimi funkcijami, pri tem pa nujno zanemarjati njegov razvoj v smeri strokovnega izpopolnjevanja, kar je v ogromno škodo mladini, ki jo uč. in vzgaja. Pri takih učiteljih sem opazil, da so sicer priljubljeni pri oblatnih in političnih forumih, njegovo delo v razredu pa v letu ali dveh ni napredovalo niti za las, mnogokrat je celo nazadovalo. Ko bi se moral zagrizati v šolsko delo in povezovati teorijo, ki si jo pridobil na učiteljski, s prakso, se v naglici površno pripravljati za pouk, pri čemer ni trden niti snovno, kaj šele metodno in didaktično. Vsi učitelji zelo dobro vedo, da je dobra učiteljeva priprava na pouk že pol uspeha, vemo pa tudi, da zahteva temeljita priprava od učitelja 4 ali 5 in več ur dnevne dela poleg rednega delovnega časa, ki ga prebije v šoli, ko poučuje. To je 8 do 10 ur trdega dnevnega dela dnevno. Vsaka neskladnost in površna priprava vodi daljnosežne negativne posledice v razredu, česar ni mogoče izraziti v številkah ali pa morda le v porazni številki procenta uspeha ob polletju ali ob koncu šolskega leta, ki znaša 50 – 60 ali morda še kak procent več. Kaj naj rešujemo, da je 40 in več procentov naših otrok po šestih letih razrednih neposobnih, intelektualno tako slabih razvitih, da ne morejo dojeti in osvojiti snovi, ki jo predpisujejo naši učni načrti?

Problem ponavljajcev v naših šolah je tako pereč, da nas silijo k temeljitemu razmišljanju in reševanju. Trdo sem uveren, da 25 odstotkov ponavljajcev ne more predstavljati četrtino intelektualno zaostale in neposobne mladine, ampak je to odraz zelo različne ocenjevalne kriterija učiteljev, v mnogih primerih prav gotovo preostrega. Imamo sicer primere prav dobrih šol, vendar te šole izkazujejo ob polletju komaj 60 odstotkov uspeha. Dvomim, da bi bila nezadostna ocena za učenca ali dijaka, ki je morda manj nadarjen, a marljiv, vzpodbudna, da si mnogi učitelji in profesorji tako mislijo. Zato ob prvem polletju učenca »strogo« ocenjujejo. Tako stroga ocena je torej množično odraz trenutnega priključnega razpoloženja učitelja in učenca. Česar ne moremo smatrati za objektivno. Ob pomanjkanju časa obremenjenosti dijakov v zadnjih dneh ali celo urah polletja ali konca šolskega leta s pomanjkanjem nalagami tudi iz pred-

metov, v katerih niso predpisane. Potem romajo dijaki izven šolskega časa v kabinete in druge kaje, kjer jih nihče ne nadzira in popolnoma pozabijo na psihične procese, ki se medtem v učencih odvijajo. Kdo bi se potem čudil rezultatov? Konkretno: 10 nižjih gimnazij v ptujskem okraju ima uspeh v prvem polletju 52 odstotek, v 58 oddelkih je med 2007 učenec komaj 13 oddelčnih, v ptujski popolni gimnaziji pa v 25 oddelkih z 998 dijakom komaj 7 oddelčnih in še ni se v nižjih razredih, dočim višja gimnazija ne premore niti enega oddelčnika, kar ni nižje gimnazije pa sploh nimajo nobenega oddelčnega dijakov. Prepričan sem, da bi se v vsakem razredu našel vsaj en oddelčnik, pa če je kriterij še tako strog. Svet za šolstvo pri OLO Ptuj je temeljito analiziral uspehe 1. polletja na naših šolah in dal tudi glade na kriterij ocenjevanja svoje sugestije ravnateljem nižjih gimnazij in upraviteljem osemletnih šol. Zaskrbljujoče je tudi dejstvo, da pride minimalno število učencev do osmega razreda, kar nam dokazujejo sledeči podatki za učence, ki so vstopili v šolskem letu 1945-46 in 1946-47: 1945-46 je v ptujskem okraju vstopilo 1406 učencev, od teh jih je bilo v 8. razredu leta 1953 133 ali 9,5 odstotka. V šolskem letu 1946-47 jih je vstopilo 1360, od teh bilo leta 1954 v 8. razredu 230 ali 16,9 odstotka, kar je sicer izboljšanje za dobrih 7 odstotkov, vendar še vedno prav nezadovoljivo. Največ učencev teh dveh letnikov je izstopilo v 5. razredu (22,5, 23,8 odstotka), a tudi IV. razred izkazuje 21,2 oziroma 15,1 odstotka; do IV. razreda je končalo svoje obvezno šolanje v teh dveh letnikih 32,5 odstotka učencev.

Srednja ocena osnovnih šol v ptujskem okraju znaša 2,72, v nižjih gimnazijah 2,68. Razlika je torej neznatna, daši je odstotek uspeha na osnovnih šolah 73,5, v nižjih gimnazijah pa komaj 47,2 odstotka. V osnovnih šolah učiteljsko še vedno ocenjuje telesno, perje in ročna dela zelo poudarjajo, dočim v nižjih gimnazijah ti predmeti nimajo več podrejene vloge. Če bi z enako mero ocenjevali omenjene predmete tudi v osnovnih šolah, bi bila srednja ocena osnovnih šol še mnogo nižja. Poleg tega nastaja razlika tudi v tem, da so osnovne šole izkazale srednjo oceno po splošnem uspehu (odlični, prav dobri itd.), nižje gimnazije pa po predmetih. Srednja ocena osnovnih šol 2,72 nam ne kaže razveseljevalne slike. Komaj 4 osnovne šole (Breg, Kidričev, Ptuj in Hum) so dosegle zares nekega srednjega ocenjo 3 in nekaj čez, vse ostale pa pod 3, to se pravi, da je tudi tu odigral svoj vloga neenoten kriterij ocenjevanja, o katerem sem govoril že orej in kar ponovno potrjuje, da bi bilo potrebno kriterij vsaj približno poenotiti.

Navedeni podatki nas nujno spodbujajo, da razmišljamo o načinu pouka. Skoro v vseh šolah je opaziti, da se učitelji mnogo bavijo z dobrimi, oziroma najboljšimi učenci, namresto da bi vso skrb posvečali povprečnim in slabim učencem. To je pedagoška napaka, ki jo je treba korenito izreči, saj sicer predelajo, snov pa osvojijo le manjšina dobrih učencev, večina učencev pa ne. Ta večina pa nazadnje le napreduje v višji razred, za katerega nima dovolj solidnih osnov, mako se nazadnje množijo številni ponavljajci. Dejstvo, da vsak tretji otrok dokonča svojo šolsko obveznost v prvih štirih razredih osnovne šole, je tako porazno, da nam bi lahko vsililo misel o globoki dekadenci našega naroda. Vendar sem uveren, da temu ni tako. Naš otrok se rodi z duševnimi dispozicijami, ki jih dom zanemarija, pozneje pa jih še učitelj ne razvija v pozitivnem smislu zaradi pomanjkljivega strokovnega znanja ter nepoznavanja splošne in še posebej mladinski psihologije. V reformi šolstva bo igrala eno izmed najvažnejših nalog učiteljska izobrazba. Meni se pač zdi, da je učitelju potrebno poleg globlje splošne in pedagoške izobrazbe predvsem temeljito znanje psihologije, saj sem se neštokrat prepiral, da učitelj ni sposoben razpoznavati najbolj enostavne orokove psihične procese, zato tudi ne more usmerjati svojega pouka tako, da bi bil psihološko utemeljen za določeno starost učencev. Pri tem ga pa še zelo ovira neenaka starost učencev, saj je včasih nad polovico učencev v razredu za dve ali tri leta starejših, kar naj bi bilo v tistih razredih (večkratni ponavljajci). Mislim, da je ustanavljanje pomožnih oddelkov pri šolah le začasna rešitev, ki nas ne more zadovoljiti in uspevati, saj duševne zaostlosti mnogih naših učencev ne moremo tretirati kot deisto, ki ga skupamo trajno zdraviti s posebnimi šolami, marveč moramo preventivno odstraniti vzroke za duševno zaostlost otrok.

Zelo važno se mi zdi uvažanje skupinskega pouka, ki ga v nekaterih naprednih državah že govorijo, pri nas pa o njem še ni govora. Pa menda ne bi bilo čisto prav, če bi se skupine formirale

samo po užjem tovarištvu oziroma tesnejšem prijateljstvu med učenci, ampak tudi po njihovih večjih ali manjših intelektualnih sposobnostih, pri čemer bi imel učitelj največ priložnosti, da se bavi čimveč z intelektualno slabše razviti učenci.

Drugi razred osnovne šole je bil nekdanj znan pod vzdevkom »Faulenzerklasse«, kar sicer ni veljalo za resne pedagoške delavce, vendar pa so na splošno hoteli s to označbo reči, da je to najlažji razred. Zaradi tega je bil vedno tudi domena nadučiteljskih gospod, če so te bile učiteljice, ali pa katerega drugega protežiranca na šoli. Danes dobro vemo, da je drugi razred nekaj podaljšek elementarnega razreda oziroma pravi elementarni razred, ki ga sicer prekinjajo le velike počitnice in ga tako dele v dve polovici. Dobro se zavedamo, da je to razred, ki mora učenca dokončno naučiti elementarne snovi, s katero potem lahko uspeva v višjih razredih (branje, bogatenje besedišča, pisanje po naroku, pisava, postevanka), vendar sino v ta razred postavljali pod vtisom »najlažjega razreda« vedno najslabše učitelje, češ da bo tam napravil še manj škode. Zato se nam to zakoreninjeno mišljenje zelo mašuje, saj opažamo v mnogih primerih, da prihajajo učenci v tretji razred s tako pomanjkljivim elementarnim znanjem, da učitelj tretjega razreda ne ve kaj z njimi. Sam sem se prepričal in mnogi učitelji mi je neštokrat izjavilo, da se učencev, ki ni prinesel iz II. razreda znanja postevanke in dobrega branja, tega pozneje nikdar več pošteno ne nauči, ker ga pač ni zajela doba, ko je psihično najbolj sprejemljiv za ta pouk. Iz povedanega bi povzeli, da je treba napraviti nasprotno: kakor

dobrodošlo temu ali onemu tovarišu učitelju, da bo tudi sam poskušal vzroke, zakaj ni v svojem delu tako uspeh, kot bi moral. Ugotovili bi morda vzrli v svojem strokovnem znanju, izboljšali bi svoj odnos do mladine, s temne povezal s starši otrok, domel svojo vlogo v usvarjanju učiteljev in profesorjev, da ugotovijo vzrok zaostanka plačila. Ta ukrep je potreben zaradi tega, da zmanjšamo stroške in tako nudimo naše publikacije naročnikom čim ceneje. Res je pa tudi, da med naročniki manjka še mnogo šol. Prosimo naše zveste naročnike, da tudi te pridobijo za naročnike.

Sepec Karel,

okrajni prosvetni inšpektor

S seje RO Združenja učiteljev in profesorjev

Na svoji prvi seji, 14. II. 1956., je RO razpravljalo o svojem delovnem programu. Ta delovni program naj bi tudi nadomestil običajne sklepe, ki smo jih sprejemali na letnih skupščinah. Svoje delo bo RO usmeril predvsem v sledeče:

a) reforma šolstva,

b) politična in strokovna vzgoja našega članstva,

c) materialno stanje šol in prosvetnih delavcev,

d) zveze z inozemstvom.

Da bi se delo porazdelilo in se uspešno odvijalo, so bile za posamezne sektorje dela (zvojenice komisije). Vsaka komisija zase bo izdelala svoj program. Razumljivo, da bo RO kot celota reševal celotno problematiko. Posamezne komisije vodijo za reformno šolstva tov. Ravbar Miro, komisijo za politično in strokovno vzgojo tov. Cvetoč Vladimir, za materialna vprašanja tov. Trobiš Stefan in komisijo za inozemstvo tov. Cemažer Franc.

Osnovne smernice za svoje programe pa so komisije dobile že na tej seji. RO je mnenja, da bi morala dobiti vsaka šola in vsako ob-

činsko društvo material o reformi šolstva (dotiskan bo v kratkem). Osnova za diskusijo naj bi bil referat tov. Majhna na letošnji skupščini. Vsa naša društva naj bi material vestno preštudirala ter dala svoje opombe. Komisija pa bo zbrani material obdelala.

Politično in strokovno vzgojo našega članstva bomo naslonili predvsem na Pedagoški center v Ljubljani, ki bo imel svoje tečaje v novourejenih prostorih v Ljubljani, razen tega pa tudi v Kopru in po možnosti v Trzinu (v počitnicah). Pedagoški center bi izdal tudi vsa potrebna navodila, ki jih priobčevala. Sodobna pedagogika ali kot posebno prilogo ali pa v sklopu ostale vsebine.

Zbiranje podatkov o materialnem stanju naših šol je v teku. Pri tem delu bo komisija pomagala SPK LRS. Proučevala bo tudi uporabnost šolskih stavb (vprašanje normativov za šole po njihovi razvitosti), vprašanje opreme, učil in podobno. Komisija bo posebno ob vprašanju učil in potrebščin poskušala sodelovati z vsemi založ-

beli. Pri tem prinaša svetlobna projekcija še to prednost, da podaja potrebno razlago učiteljsam. Inženir ali tehnik v tovarni se le prerad spušta in izgublja v zanimive tehnične podrobnosti, pri tem pa učenci sploh ne doumejo zveze med znanstvenimi osnovami in pa tehničnimi principi. Prav v tem pa je vendar glavni namen tovrstnih ekskurzij!

Nadalje je pomembna ter zanimiva zgodovina znanstvenih odkritij ter tehničnih iznajdb. Njihova svetlobna dokumentacija ulegne na učence vplivati neprimerno močneje kot številne besede, pa čeprav se tako skrbno izbrane.

Z zgodovino iznajdb ter odkritij so tesno povezani mnogi dela, nesebični pionirski znanosti in tehnike. V šoli moramo omenjati ne le njihova velika dela, marveč odkritja nekoliko tudi njihovo osebno človeško podoba. Kako zgornjo utegne pri tem učinkovito dobra, blesteča svetlobna projekcija njegovega portreta, ki ga je napravil njegov sodobni umetnik! Tudi naša mladina naj bi že od malih let spoznala podobe takih markantnih mož, kot so na primer Newton, Kopernik, Galilei, Faraday, Tesla, Lavoisier, Mendeljejev, Darwin, Einstein ter vrsta ostalih mogotih svetlobnih sredstev ne more dovoljevala, da bi si v tesni povezanosti s poukom tudi ogledali tiste tehnične objekte in naprave, katerih znanstveno osnovo predstavljajo v šoli obravnavani prirodni pojavi in zakoni. Tudi pri nas se premoremo na primer odlične tehnične znanstvene filme, tako da moremo prav uspešno zamašiti nakazano vr-

zel. Pri tem prinaša svetlobna projekcija še to prednost, da podaja potrebno razlago učiteljsam. Inženir ali tehnik v tovarni se le prerad spušta in izgublja v zanimive tehnične podrobnosti, pri tem pa učenci sploh ne doumejo zveze med znanstvenimi osnovami in pa tehničnimi principi. Prav v tem pa je vendar glavni namen tovrstnih ekskurzij!

Pismo založbe „Obzorja“ vsem šolam

V zvezi z dogovorom med založbo in organizacijami prosvetnih delavcev smo razposlali vsem občinskim društvom učiteljev in profesorjev posebno okrožnico in priložili pogodbo, za katero prosimo, da jo društva podpisajo in vrnejo založbi. Okrožnica podrobno obravnava sistem medsebojnega poslovanja tako glede stavljanja predlogov kakor tudi glede naročanja pri založbi. V okrožnici je rečeno, da dostavljamo vse blago brezplačno. Razumeti pa je treba to tako, da založba ne more pošiljati blaga za najmanjši znesek, ker bi bila poštnina večja, kot je vrednost tega blaga. Prosimo, da naročniki združijo naročila za več predmetov skupaj. Vse podrobnosti, ki so v okrožnici, bodo pojasnjene na prvem zborovanju ali sestanku in jih bomo pozneje še dopolnjevali z objavami v Prosvetnem delavcu. Zato prosimo, da upraviteljstva zahtevajo informacije pri predsednikih občinskih društev učiteljev in profesorjev.

Iz seznama naročnikov je razvidno, da naroča naše pravilnice okoli 70 odstotkov šol. Pri tem moramo seveda odšteti srednje in strokovne šole, za katere pravilnice ne pridejo v poštev. Vsem dosedanjim naročnikom smo poslali 4 zvezke pravilnic, in sicer 50., 51., 52. in 53. številko. Pravilnicam smo priložili položnice in prosimo, da šole z njimi pošiljajo denar. Kakor smo že javili, računov ne bomo pošiljali; od časa do časa bomo dolžnike sporobili društvom učiteljev in profesorjev, da ugotovijo vzrok zaostanka plačila. Ta ukrep je potreben zaradi tega, da zmanjšamo stroške in tako nudimo naše publikacije naročnikom čim ceneje. Res je pa tudi, da med naročniki manjka še mnogo šol. Prosimo naše zveste naročnike, da tudi te pridobijo za naročnike.

Na željo prosvetnih delavcev smo izdali prvo knjižico za naše abecedarje, to je učence prvega razreda, ki se pa lahko s pridom uporabljajo tudi v drugem razredu. Knjižica nosi naslov »CICIBAN BERE« in jo je priredil mladinski pisatelj JOSIP RIBIČIČ, uredil pa profesor GUSTAV SILIH. Pri sestavi in oceni so sodelovali tudi tovariši in tovarišice elementarni. Knjižica je trdo brošurana, sestavki so natiskani na dobrem papirju, naslovno stran pa je narisan JANEZ VIDIC. Cena je nizka, 40 din za izvod. S ta knjižico je izpolnjena obvezna vrzel v naši šolski literaturi in bo to dopolnilno berilo z novimi sestavki vzbujalo velik interes med mladino, ki si bo z marljivim čitanjem zlahkoto razširila obzorje in pridobila večjo spretost v čitanju. Tudi to knjižico smo poslali vsem osnovnim šolam po deset izvodov in prosimo, da jih razpečajo med mladino. Dobilo jih lahko tudi ostale šole, ki doslej pri nas niso naročale. Dosedanji naročniki pa lahko naročijo še več izvodov. Za sedaj je naklada omejena, izvršili bomo pa ponatis, kakor hitro bo zadostil novih naročnikov. Z naročili pa je treba pohiti.

Vse navedene zvezke »BILO JE NEKOČ«, »PRAVLJICE« in »CICIBAN BERE« bomo poslali šolam v enem zavrtku, da jih prihranimo pri poštnini in delu. Dobro se zavedamo, da bo to povzročilo našim prosvetnim delavcem novo delo, prosimo pa, naj upoštevajo, da so te izdaje predlagali prosvetni delavci, ker jih narekuje potreba. Založba pri tem nima nikakih posebnih koristi, postavila je najnižje cene, ker je vse to tudi

ker so pravilnice med mladino zelo priljubljene, nujno pa je, da so mladi bralci zainteresirani; zainteresira pa jih lahko samo vzgojitelj.

»BILO JE NEKOČ«, zbirka, ki obravnava dogodke iz človekove preteklosti, izhaja v zvezkih, podobnim zvezkom »PRAVLJICE«. Cena je ista, in sicer broširani izvodi po 40 din, kartonirani po 70 din. Učencem osnovnih šol in učencem nižjih srednjih šol bo zelo dobrodošla, ker v epski obliki dopolnjuje zgodovino in bo najboljši pripomoček za utrjevanje te snovi. Celotno zbirko, ki obsega 6 zvezkov, je napisal znani mladinski pisatelj OSKAR HUDALES, kar je dokaz, da je pisana za mladino in v slogu, ki je mladini primeren in dostopen. Izšli so trije zvezki:

1. zvezek: Pralovec Geg, Gun najde ječmen

2. zvezek: Faronov praznik, Junaški Spartak

3. zvezek: Na veliko pot, Slovenski knez.

Cena zvezkom je ista kot pravilnicam: broširani 40 din, kartonirani 70 din. Založba jih je poslala vsem šolam, ki so naročene na pravilnice, prav toliko izvodov kot teh. Ostalim šolam, ki doslej pravilnic niso naročale ali pa jih zavrnile, nismo ničesar poslali. S tem pa ni rečeno, da jih ne bi hoteli vključiti v krog naročnikov. Vsako naročilo bomo radi volje in takoj izvršili. Zato prosimo vse prosvetne delavce, da tudi za to zbirko zainteresirajo mladino. Z večjim številom naročnikov bomo zbirko lahko še razširili in izboljšali. Tudi tem zvezkom smo priložili položnice. Poslani izvodi naj služijo le za vzorec. Širite to zbirko med učenci in pošljite ponaročila.

Na željo prosvetnih delavcev smo izdali prvo knjižico za naše abecedarje, to je učence prvega razreda, ki se pa lahko s pridom uporabljajo tudi v drugem razredu. Knjižica nosi naslov »CICIBAN BERE« in jo je priredil mladinski pisatelj JOSIP RIBIČIČ, uredil pa profesor GUSTAV SILIH. Pri sestavi in oceni so sodelovali tudi tovariši in tovarišice elementarni. Knjižica je trdo brošurana, sestavki so natiskani na dobrem papirju, naslovno stran pa je narisan JANEZ VIDIC. Cena je nizka, 40 din za izvod. S ta knjižico je izpolnjena obvezna vrzel v naši šolski literaturi in bo to dopolnilno berilo z novimi sestavki vzbujalo velik interes med mladino, ki si bo z marljivim čitanjem zlahkoto razširila obzorje in pridobila večjo spretost v čitanju. Tudi to knjižico smo poslali vsem osnovnim šolam po deset izvodov in prosimo, da jih razpečajo med mladino. Dobilo jih lahko tudi ostale šole, ki doslej pri nas niso naročale. Dosedanji naročniki pa lahko naročijo še več izvodov. Za sedaj je naklada omejena, izvršili bomo pa ponatis, kakor hitro bo zadostil novih naročnikov. Z naročili pa je treba pohiti.

Vse navedene zvezke »BILO JE NEKOČ«, »PRAVLJICE« in »CICIBAN BERE« bomo poslali šolam v enem zavrtku, da jih prihranimo pri poštnini in delu. Dobro se zavedamo, da bo to povzročilo našim prosvetnim delavcem novo delo, prosimo pa, naj upoštevajo, da so te izdaje predlagali prosvetni delavci, ker jih narekuje potreba. Založba pri tem nima nikakih posebnih koristi, postavila je najnižje cene, ker je vse to tudi

subvencionirala iz lastnih sredstev. Subvencije bodo pa lahko še večje, če se bodo prosvetni delavci zavedali, da s povečanim naročanjem in kupovanjem vseh artiklov trgovske dejavnosti založbe istočasno ustvarjajo fonde za subvencije knjigam in sploh vsem izdanjem založbe.

V naši založbi so prav te dni izšli še tri knjige, ki prosvetne delavce prav gotovo zanimajo: »MARIBOR«, vodnik po mestu in okolici, Avgust Kuhar »Racionalizacija«, in Jules Verne »Čarski sel«. »MARIBOR«, cena 600 din polplatno, 800 din celo platno. Knjiga je zanimiva za vsakogar, posebno pa za šole na tem in okoliškem teritoriju. Obsega zgodovinski razvoj mesta in okolice, seznam vseh podjetij; priložen ima tudi načrt. Knjiga je nujno potrebna tudi vsem podjetjem, ki imajo kakršne koli stike s tem našim največjim industrijskim mestom. »RACIONALIZACIJA« pa stane 320 din. Ne ustrašite se tega imena, ki zveni dokaj abstraktno in šolsko. Knjigo je napisal dolgoletni praktik in spretni strokovni pisatelj AVGUST KUHAR, brat našega velikega pisatelja Prežihna Voraneca. Avgust Kuhar živi in dela v železarni v Ravnah. Knjiga je nujno potrebna vsem prosvetnim delavcem, delavcem v podjetjih in obrti, ki imajo stik z našo produkcijo in trgovino ter vzgajajo učence v gospodarstvu. Slog v knjiži je poljuden, preprost in vsakomur razumljiv. Iz vsebine navajamo: Kaj je racionalizacija, beseda in smoter, razni sistemi, sistem zdrave pamei, Taylorjev sistem, Fordov sistem, Batov sistem, sistem Stabanova, Bodeauxov sistem, Refa šola. Nadalje obravnava opredeljuje, poglavje proti racionalizaciji, naš smoter in ukrep, storilnost, plača itd. Sam avtor pa je namen te knjiže opisal takole:

Knjiga ni napisana za tiste stotine strokovnjakov, ki bodo proučevali ugotovitve in izkušnje delovnega znanstva in jih posredovali našemu delu. Niti ni pisana za desetstoteke resorčnih sodelavcev, ki bodo kot poklicni posredovalci prenašali to znanje v delovne procese in na delovna mesta. Prav tako ni namenjena samo upravnim organom, sindikatom, tehničnim in računskim vodjem dela, asistentom in mojstrom, ki morajo vso materijo obvladati, da jo lahko sprejemajo, zahtevajo in izvajajo; niti ni ta knjižica napisana samo za delavce, ki morajo namen in postopek razumeti, da bodo to delo podprli ter končno izvedli, temveč je napisana za vse.

»ČARSKI SEL« Julesa Verna. Knjiga obsega 267 strani večje-formata in stane 520 din. Je prav primerno čtivo za vsakogar in ne sme biti knjižnice, ki je ne bi imela. Ta znani francoski pisatelj je napisal mnogo del, posebno fantastičnih. V tej knjiži pa ne srečujemo ničesar fantastičnega, temveč opisuje zgodbo o junaškem strokovju, polnem moškega poguma, plemenitosti, neomanelevarne vojaške časti in osebne poštenosti. Bralec bo v »Čarskem selu« zaman iskal podoba »Čar Rusije in njena notranja nasprotja«. Ker je to knjižica napisal pisatelj v osamljeni hiši v Amiensu ob koncu preteklega stoletja. Kljub temu pa knjižica svoj vrednosti ni izgubila, ker opisuje dejanja človeka, ki izpolnjuje svojo domeljubno dolžnost.

Izneseni bodo tudi načrti, izdelani na osnovi teh koncepcij. Obsegali bodo predavateljski načrt in osnovne karakteristike programa.

Komisija poziva vse družbene in strokovne organizacije, da se razprave o gornjih vprašanjih udeležijo ter komisiji s svojim sodelovanjem in sugestijami omogočijo čim uspešnejšo izvršitev tako važnega dela.

Komisija se s tem v zvezi obrača predvsem na organe družbenega upravljanja na šolah, na združenje prosvetnih delavcev, strokovna društva, ljudsko mladino, Zvezo ženskih društev, društva za telesno vzgojo in vse, ki se za to probleme zanimajo.

Za čimbolj organizirano razpravo Komisija predlaga, da republiški sveti za prosveto in kulturo in združenja prosvetnih delavcev prevzamejo organiziranje in vodstvo javne razprave. Po mnenju komisije naj bi razprava trajala najdalj do 1. V. t. l.

Mišljenja in predloge je moč pošiljati republiškim zavodom za pospeševanje šolstva ali pa neposredno na naslov: Savezni zavod za proučevanje šolskih in prosvetnih pitanj, Beograd, Dečanska 12/IV, poštni predal 246.

Komisija za reformo šolstva pri odboru za prosveto zvezne ljudske skupščine.

Delo zvezne komisije za reformo šolstva

talno važni poskusi primerni za demonstracijo v šoli. Pri tem pa na pomanjkljivosti naših šolskih zbirk ne smemo pomisliti!

Pri pouku prirodoslovnih ved je zelo koristna projekcija diapozitivov, narisanih z roko. Razne grafične upodobitve, tabele, shematične in tehnične risbe so pri sodobnem pouku vendar nepogrešljive. Seveda pa moramo vselej preudariti, da-li je dano zamisel bolj oblikovati z risarskimi ali pa s fotografiranimi sredstvi. Čim enostavnejša, jamejšja ter izrazitejša je slika, tem bolj prepričljiv je učinek njene svetlobne projekcije. Zato pa so reprodukcije iz knjig, zlasti iz starih fizikalnih, za svetlobne projekcije tako pogostokrat neuporabne.

Zanimiva in na moč poučna delovna področja nam nudijo nadalje posnetki z nevidnimi žarki, namreč röntgenska fotografija, ultravijolna fotografija ter infra-ručna fotografija. Saj v šoli vendar radi omenjamo moderne metode preizkušanja materiala, zlasti metode s pomočjo röntgenskih in pa ultravijolnih žarkov. Tudi barvna ter mikro in stereo-fotografija odpirajo nove razglede in dajejo nove možnosti in plemeniti borbi za kvaliteten pouk prirodoslovnih ved.

Marsikatera v članku izražena misel je zaenkrat seveda šele prijetna muzika prihodnosti, toda naša skupna volja bodi: hočemo. Naše sodobna šola se mora bolj približati tudi tistim velikim sodobnim tehničnim pridobitvam, ki jih zamore samam tako uspešno izkoriščati.

B. E.

Poročilo o „Prosvetnem delavcu“

Esperanto - učni predmet

Na ustanovnem obnem zboru Zveza prijateljev mladine Slovenije je v diskusiji urednik „Prosvetnega delavca“ tovariš Jože Zorn poročal o upravnem in uredniškem stanju lista.

Število naročnikov „Prosvetnega delavca“ se je od 1. septembra 1955 dvignilo od 4.450 na 8.225. Vendar pa sklepov bivših združenj učiteljev oziroma profesorjev se marsikje ne izvajajo pravilno.

Zaradi upravičenih vzrokov (upokojeanci, poročeni pari) je uprava čitala 450 naročnikov. Zaradi nerednosti vrača pošta upravi tudi nad 50 odposlanih števil. Nerednosti pri dostavi so največkrat krivi člani, šolske, pa tudi družinske uprave.

Preselitev in sprememba naslovov namreč naročniki upravi ne javljajo. Okoli 100 naročnikov pa je pismeno s podpisami zavrnilo sprejemanje „Prosvetnega delavca“. Med naročnike je vstetil 1.396 šol, toda 61 upraviteljev oziroma ravnateljev osnovnih šol in gimnazij lista ne sprejema. Med njimi so na primer tudi mariborski učiteljski in X. gimnazija v Ljubljani. Je nekaj primerov: Ko upraviteljstva osnovnih šol dolgujejo naročninu že za 3 leta. Naporavnanega dolga za naročnino do 1. septembra 1955 za 360 tisoč dinarjev.

Vzroki, da naročniki glasilo, ki so ga dolžni sprejemati, vračajo upravi, so dvojnega izvora. Delno je to posledica osebnih uveljavljanj zaradi kakšnega neugodnega člana, kakor je bil primer v Krki, močnejši vzrok pa je nezadovoljstvo dela članov z načinom pisanja v listu. Mnogi člani namreč mislijo, da bi moral biti namen lista je ostra kritika pomanjklivosti ekonomskega gospodarstva oziroma borba za zvišanje plač. V zadnjem času je zanimiv kolektivni primer take odločitve VI. državna gimnazija v Ljubljani, ki je imela 29 naročnikov, od teh pa jih je s 1. januarjem list odpovedalo 20 (s tem popraviloma napaka informacije urednika, ker je uprava v pismeni prilogi pomotoma navedla, da so odpovedali list člani VII. državne gimnazije). Redno se tudi dogaja, da večina učiteljev, ki se vpiše na VRS, odpoveduje list, čeprav so še vedno člani učiteljskih društev. Izjemni primer pa je, da je naročilo list tudi 9 dijakov učiteljskega v Kopru.

V vsebinskem pogledu tudi uredniški odbor ni zadovoljen z izborom članov. Uredništvo prejema dovolj članov, ki so predvsem strokovnega pomena. Članki o reformi šolstva so na primer večinoma plod članov raznih komisij. Zato so članki v listu bolj študijskega pomena, so sicer zelo tehtni, vendar pa za karakter našega lista navadno predolgi. Uredništvo in na razpolago tudi dovolj spominjske gradiva in upravnih poročil, poročil o sejah in sestankih republiškega centra. Sicer pa tudi uredništvo preveliko pomanjkanje tehničnih analiz družbenega dogajanja v zvezi s šolstvom in pomanjkanje članov, ki bi znali komentirati prosvetno delavnost okrajev, večjih centrov in šol. Tudi informacijska poročila, obvestila o težnjah in uspehih društev, šol ali posameznikov so postala zelo skopka. Dopisniška služba je mnogo preslabša, da bi uredništvo dajalo dovolj materiala za kvaliteten izbor. Predvsem primanjkuje listov kratkih jedrnatih poročil, obvestil in ocen. Zato naj bo ena izmed važnih nalog novih društev, da poživijo dopisništvo. Funkcionarji

društev naj tudi sami prispevajo za izboljšanje vsebine lista redno poročila in dopise.

Poročilo urednika se je razvila obširnejša diskusija predvsem glede obveznosti naročanja „Prosvetnega delavca“. Delegati so soglasno (1 delegat se je vzdržal glasovanja) potrdili sklep bivših združenj: 1. Med osnovnimi dolžnostmi vsakega člana učiteljskih in profsorskih društev je obveznost naročila „Prosvetnega delavca“, ki ga plačujejo člani obnem s članarino s posebnim

dotatkom po 25 dinarjev mesečno.

2. „Prosvetni delavec“ naj objavi imena tistih članov, ki so odpovedali list (ne velja za zakonske pare).

3. Uprava lista naj brezplačno pošilja po nekaj izvodov lista učiteljskim za dijake zadnjih letnikov.

4. Upravni odbori društev naj skrbijo za to, da se sklepi glede naročanja izvedejo, in naj poskrbejo za likvidacijo zastale naročnine.

Ciciban bere

Hvalevredno je, da izhaja pri nas v zadnjih letih precej knjig in knjižice za predšolske in šolske otroke, toda malokatero zbirke smo tako veseli, kakor knjižice CICIBAN BERE, ki jo je priredil JOSIP RIBIČIČ za naše mlajše šolske otroke po njihovi zmagi nad abecedo. Pod naslovom beremo: dopolnilno berivo za 1. in 2. razred osnovne šole.

Morda utegne kdo reči, saj imamo še kar ustrezne čitanke za nižjo stopnjo in da ob rednem šolskem pouku ni mogoče vsestransko obravnavati vseh berilnih sestavkov, ki so zbrani v razrednih čitankah. Da, to je sicer res; dejstvo pa je tudi, da nikjer drugod po svetu ne odklanjajo dopolnilnega beriva k šolskim knjigam, to je, take priročne in priljubljene literature, ki spremlja čitanko in pouk ter navaja učence k samostojnemu branju doma. Zamilsel dodatnih bralnih pol ni nova, nova pa je realizacija te misli pri nas. S tem ne mislimo reči, da je Ribičičeva zbirka „CICIBAN BERE“ prvo delo te vrste pri nas, je pa vsekakor dober primer, ki se naj nadaljuje...

V knjižici „CICIBAN BERE“ je zbranih 42 povprečnih sestavkov v vezani in nevezani besedi, ki so bili deloma že objavljeni kje drugje (največ v Našem rodu), potekajo izpod peres priznanih piscev za mladino (Jurčič, Finžgar, Zupančič, Prežihov Voranc, Ribičič in drugi). Nekaj pa je tudi odlomkov iz ljudske književnosti, pa tudi iz čistine. Noben sestavek ni daljši od ene strani, to se pravi, da ga mlajši šolski otroci brez težav sam prebere, razume in si ga končno tudi zapomni.

Pohvalno za zbirko je dejstvo, da imajo zbrani sestavki literarno vrednost, ki se kaže v izbiri motivov in njihovih obdelavi. Kljub skrajšanju zgodb je ohranjena lepota oblika, za katero je otrok najbolj dostopen, ker mu govori neposredno, to je jasno, neprisiljeno in življenjsko-situacijsko. Moralni nauki niso nikjer »za la- se privlečeni«.

Druga posebnost nekaterih sestavkov se kaže v dejstvu, da je dobro zadeta miselnost otroka-elementarca (njegovo predstavljanje, sojenje, sklepanje), na primer v zgodbici DRASCAN SE Z BOLHO MENI (po L. Zupanču) ali pa v Ribičičevi »NEVIHTI«. Nekatera berila pa so spet taka, da so grajena po zdravem otroškem humoru. Pri Gorinskih pesmi KRUIH pa najdemo vrsto glagolov, ki se nanašajo na sukcesivna dejanja, od seve do lepo zapetega kolača. Podobno glagolsko pestrost zapišemo v nekaterih drugih anekdotah zbirke.

S temi pripombami sem se približal že didaktičnim posebnostim knjižice, kar je bolj razvidno iz samega tiska zbirke. Do 23. strani so rahle, ne velike tiskane v razni velikosti, od 24. strani pa slede manjše tiskane črke od največje do normalne oblike. Na ta način spremlja knjižica otroka pri postopnem privajanju bralne tehnike vzporedno s šolo. Konstrukcije stavkov, besedni red in zaklad so v pravilnem razmerju z rastočo zmogljivostjo mlajših učencev na nižji stopnji.

Naslovna stran knjižice, ki kaže otroke ob knjigi, je pa manj posrečena, ker je v njegovem obzoru preveliko zdravja in zvedavosti: po izrazu je otrok podoben nekdanjemu sestrar-nemu iz bolečavemu proletar-skemu fantičku. Zbirki bi končno koristilo tudi notranje ilustracije k nekaterim zgradbam, ki so pa verjetno odpadale zaradi novih stroškov. V zbirki bi bilo dobro tudi nekaj več ugank, ki jih nalvni šolski realisti radi poslušajo, berijo in rešujejo, kar pa se da doseči s posebno zbirko ugank in zank za šolarčke.

H koncu bi svetoval založbi, da bi nadaljevala z dopolnilnim berivom še za srednjo in višjo stopnjo v tem smislu, da bi bile take izdaje vzgojno plodne, umetniško zdrave, didaktično ustrezne in čim bolj cenene knjižice za učenje se mladež v obvezni šoli.

Albin Zerjav

Zvezki za naše šole

Misljam, da bi bilo odveč, če bi pričeli razpravljati, kdo je kriv, da vsako šolsko leto, vsaj v začetku, primanjkuje zvezkov. Ta problem je obširen, zmoten in odvisen od mnogih faktorjev: papir, izdelava, distribucija, kvaliteta zvezkov, oblika, barva papirja, linatura, ovitek itd. Dejstvo je, da je v začetku vsakega šolskega leta ogromno nedogodov, iskanja in potov zaradi zvezkov. Otroci morajo imeti zvezke, teh zadosti ni in ob 12. uri dežujejo vprašanja, kdo je kriv. Preden pa se vse to ugotovi in situacija popravi, minejo meseci, in pouk nima takega uspeha, kot bi ga moral imeti.

Zaradi tega sta Pedagoški center in Zavod za proučevanje šolstva na pobudo Združenja učiteljev in profesorjev pokrenila akcijo že sedaj, da bodo zvezki iz dobrega papirja in po primerni ceni pravočasno na trgu t. j., v začetku šolskega leta. V dogovoru s strokovnjaki, ki naj določijo kvaliteto, obliko in linaturo, ter z založbo Obzorja, ki ima kot založba prosvetnih delavcev največji interes služiti potrebam šole, so bili storjeni prvi koraki. Svet za prosveto LRS pa je sklical 18. febr. 1956 sestanek, ki naj bi izravnaval nesporočja si mnenja glede izdelave in distribucije zvezkov v šolskem letu 1956-57. Sestanka so se udeležili pod vodstvom načelnika Ota Wildmanna še naslednji tovariši: inspektorji Stane Mihečič, Jože Zabkar, Zvonimir Skandali, načelnik Henrik Zdešar in inšp. Drago Mehora; tovariš Henrik Zdešar je zastopal tudi Združenje učiteljev in profesorjev; za CHZ je bila tovaršica dr. Slava Lunaček in dr. Škergetova; za papirnico Vevče tovaršic Aleksander Martelanc; za tovarno »Karton« v Ljubljani tovaršic Bažija; za tovarno »Mepa« v Mariboru tovaršic Ambrožič; za DZS tovaršic Vinkler in tovaršica Vida Kastrin; za založbo Obzorja tovaršic Drago Supancič in za Mladinsko knjigo tovaršic Marjan Cerne.

Uvodoma sta tov. načelnik Wildman in tov. Zdešar prikazala povod za sestanek, katerega edini namen je, da si bodo učenci in dijaki v prihodnjem

šolskem letu mogli nabaviti pravočasno zvezke za šolske in domače naloge iz dobrega papirja, s primerno linaturo in po dostojnih cenah. Navajala sta, da je bila vsa leta po osvoboditvi v tem oziru velika zadrega. Pouk je trpel, s tem pa tudi »koristnost in ugled našega šolstva«. Kakor je iz seznama vseleženec razvidno, so bili na sestanku zastopani pedagogi, higieniki, tovarna papirja, izdelovalci zvezkov in groisti. Soglasno je bilo ugotovljeno naslednje:

1. Za zvezke je potrebnih 600 ton papirja. t. j., za približno 200.000 otrok po 3 kg na osebo. Ta papir bo izdelala tovarna Vevča in ga dobavila v glav-nem do meseca septembra v predelavo podjetjem »Mepa« v Mariboru in »Karton« v Ljubljani.

2. »Mepa« in »Karton« bosta iz tega papirja izdelala zvezke za šolske in domače naloge po naročilih založb — groistov — ki prodajajo zvezke.

3. Zvezki bodo iz srednjefinega papirja in brezlesnega papirja v razmerju: 30% iz brezlesnega, 70% iz srednjefinega.

4. V mejah možnosti bo papir v razmerju 30% : 70% zelenkast. Prvenstveno bodo iz boljšega (brezlesnega papirja) zvezki za nižjo stopnjo.

5. Zvezki bodo izdelani v naslednjih formatih: za nižjo stopnjo 16x21 cm, za šolske in domače naloge 12-listni, dnevniški 24-listni, dnevniški za ostale šole pa 40-listni; nad 40-listnih dnevnikov ne bodo izdelovali. Za šolske naloge bodo zvezki format 16 x 21 in 17,5 x 25 cm. Za opisno geometrijo bodo izdelali približno 20.000 zvezkov na boljšem papirju, brez linature v formatu 21 x 29 cm.

6. Linature: za I. razred — za spisovne in računske zvezke 11 mm, za II. razred osnovne šole za spisovne 15 mm, za računske 11 mm, za III. in IV. razred za spisovne 10 mm, za računske 9 mm. Izdelani bodo tudi zvezki brez linature, povsem pa bodo odpadli kvadrirani zvezki, ki so za šolo iz pedagoških in zdravstvenih vidikov neprimerni. O tem bo napisala

Ideja mednarodnega jezika esperanto našemu učiteljstvu nikakor ni nova. Ze desetletja nazaj je imela med nami mnogo pripravih prstev, samo da največkrat drug za drugega nismo vedeli, ker smo bili raztreseni po vsej Sloveniji in ker n. bilo organizacije, ki nas bi povezovala in nam pomagala.

To organizacijo sedaj imamo. Prejšnji mesec je bila v Ljubljani konferenca učiteljev in profesorjev esperantistov iz vse Slovenije. Sklicala jo je Esperantska zveza Slovenije v skladu z resolucijo UNESCO, sprejeto v Montevideu 1954, in priporočilom IS FLRJ, naj se esperanto čim bolj razširi tudi v naši državi. Ko je v decembru 1955 Svet za prosveto in kulturo Slovenije proglasil esperanto za neobvezno učni predmet na vseh šolah, kjer imajo za ta predmet usposobljenega učitelja, je bilo treba začeti z načrtnim delom za vzgojo novih in zbiranje starih učiteljev esperantistov.

Na konferenci so bili navzoči zastopniki malone vseh slovenskih pokrajin, ki so podrobno poročali o problemih, na katere so pri

poučevanju esperanta v svojih krajih naleteli.

Pregled je naredil vtis, da se je delo v splošnem prav zadovoljivo začelo in že dalo prve uspehe. Nič manj kakor 570 učencev in učenk se po naših šolah že redno udeležuje pouka v esperantu, pri čemer niso vsteti tečajji, ki jih prireja ljudske univerze, prosvetna društva in druge organizacije. Nekaj začetnih težav je še z urniki, tudi s prostori, največ pa ovira razmah veliko pomanjkanje usposobljenih učiteljev. Mladina nas čaka... Naj ne čaka zaman!

Esperanto je okno v svet, most med narodi, idealno sredstvo za medsebojno spoznavanje in spoštovanje, s tem pa močna ovira širjenju sovnanja in narodnostne nesposobnosti, ki se je imperialisti od nekdaj poslužujejo pri zasujevanju majhnih narodov. Ko je Hitler prišel na oblast, je bil eden prvih njegovih ukrepov, da je zardil esperantsko gibanje. Dobro je vedel, zakaj! Prav zato pa tudi mi vemo, čemu ga širimo!

Iz poročil je bilo razvidno, da je odnos do esperanta povsod

prav dober. Mnogo ravnateljev je, ki so samj dali pobudo, da so ga uvedli na njihovih zavodih. In mu skušajo čim bolj ugledati pot. Tudi med profesorji jih je mnogo, ki bi se radi. Še sami usedli med učence, le bojijo se, da bi zaradi tega upel njihov ugled. Kar brez skrbi, samo približali se jim bodo in korist bo za obe strani! Je pa tudi nekaj belih vran, ki v esperantu vidijo konkurenco za svoj predmet. O ljubosumnosti gre glas, da je vedno. ali prežgodnja ali prepozna... Mnogo šol je, ki bi rade uveldele pouk esperanta, pa nimajo učitelja, tako celo v krajih, kakor so Novo mesto, Tolmin itd. Morda jih niso našli ali zanj pritegnili? Tu nas čaka še mnogo dela.

Novo ustanovljena »Sekcija učiteljev in profesorjev esperantistov« je končno izvolila svoj glavni odbor, ki mu je predsednica tov. Sonja Tavčarjeva, člani pa so tov. Fr. Gaberšček, J. Zor, R. Kolenc in C. Musar. Nanj bodo s svojimi vodji vezane sicer samostojne strokovne skupine po večjih središčih, zaenkrat v Celju (tov. Tončka Podjavoršek), v

Mariboru (tov. Ludvik Prebil) in v Kopru (tov. Milivoj Furjan). Iskreno vabimo vse tovaršice in tovaršice, ki se za esperanto zanimajo in jih delo z mladino veselja, da se nam pridružijo! Prijavite se na naslov: Sonja Tavčar, Ljubljana, Novi trg, Višja pedagoška šola.

E. T.

PRAVILA

»Sekcije učiteljev in profesorjev esperantistov« pri Zvezi esperantistov Slovenije.

1. IME: Ime sekcije je »Sekcija učiteljev in profesorjev esperantistov« pri Zvezi esperantistov Slovenije.

2. CILJI SEKCIJE: a) povezovati učitelje in profesorje na omenljivi LRS in skrbeti za njihovo izpopolnjevanje v esperantu; b) sodelovati pri prizadevanju za uvedbo esperanta v šole; c) sodelovati z učitelji esperantisti v naši državi in izven nje v izmenjavi izkušenj pri poučevanju esperanta in tudi v vseh drugih zadevah;

3. POMOČI pri povezovanju šolske mladine različnih krajev in držav z dopisovanjem, pri organizaciji obiskovanja in zamenjave otrok v svrhu izpopolnjevanja v esperantu in v drugih jezikih.

4. ČLANSTVO: Član sekcije je lahko vsak učitelj ali profesor, prav tako tudi vsak član ZES, ki mu je bila izdana diploma Instituta za esperanto.

5. POVEZAVA SEKCIJE: Sekcija je strokovna organizacija Zveze esperantistov Slovenije, sodeluje z Društvom učiteljev in profesorjev Slovenije in je član jugoslovanske sekcije učiteljev in profesorjev ter Mednarodne zveze učiteljev esperantistov (ILEI). Članstvo je individualno. V okviru Društva učiteljev in profesorjev Slovenije organizira Sekcija po okrajih samostojne strokovne grupe.

6. ORGANI SEKCIJE: a) upravni odbor, katerega tvorijo predsednik, podpredsednik, tajnik, blaginjak in odbor-nik, skupaj 5 članov. b) širši odbor Sekcije, katerega člani so vodje okrajnih strokovnih grup.

7. Delo in poslovanje Sekcije nadzoruje ZES po svojih organih, ji daje priporočila in razveljavlja morebitne odločbe Sekcije, ki bi bile v nasprotju s statutom ZES, lahko odstavi tudi funkcionarje Sekcije, če njihovo delovanje ne ustreja pravilom Zveze.

8. Ta pravilnik velja od dneva, ko ga sprejme ustanovni občni zbor Sekcije in ga potrdi upravni odbor ZES. Sprejeto na seji Zveze dne 23. januarja 1956.

Predsednik:

Zlatnar Peter I.

Tajnik:

Gjivoje Marinko I.

IZ UPRAVE:

BLAGAJNIKI! Polovica nasvetne delavce vključiti v preprosto prosvetno delo, ki ga morajo vsi kolektivno in enotno reševati z naprednih socialističnih pozicij. Smernice za bodočo kulturno in prosvetno delo pa je dal občni zbor. Zato nehamo z neobjektivno polemiko v časopisu, ki naj služi samo resnici.

Čas bi že bil, da se vsak prosvetni delavec vključi v preprosto prosvetno delo, ki ga morajo vsi kolektivno in enotno reševati z naprednih socialističnih pozicij. Smernice za bodočo kulturno in prosvetno delo pa je dal občni zbor. Zato nehamo z neobjektivno polemiko v časopisu, ki naj služi samo resnici.

Uprave šol bodo prejele polnočne, da nakažejo naročnino za leto 1956.

NOVE KNJIGE KNJIZNICA CEBELICA:

(mekko vezana stane 50 din, trdo pa 110 din) France Bevk: PAZI NA GLAVO — GLAVA NI ZOGA — izide v kratkem. — Večbarne ilustracije izdelal D. Petrič.

Semi Stanko-Daki: PARTIZANČEK — knjiga bo izšla sredi meseca marca. Knjigo je ilustriral F. Slana.

KNJIZNICA SINJI GALEB:

(cena: broš. 90 din, vez. 150 din)

I. Cankar: CRTICE — razprodano! Jules Verne: 20.000 MILJ. POD MORJEM, I. in II. del.

Vsi naročniki jo bodo prejeli do 10. marca.

KNJIZNICA ZA ŠOLARJE:

F. S. Finžgar: POD SVOBODNIM SONCEM. Knjiga obsega 500 strani. Krasi jo 20 celostranskih ilustracij priznanega slikarja Slavka Pengova. (Cena broširani knjigi 310 din, vezana v polplatno 370 din in v celo platno 470 din.)

PONATISI KNJIZNIC:

POVODNI MOŽ iz zbirke Čebelica, T. Seliskarja POSADKA BREZ LADJE in E. Kšternja PIKICA IN TONČEK se niso izšle zaradi redukcije električnega toka v tiskarni. Knjižnice bodo predvidoma izšle sredi meseca marca. Vse naročnike prosimo, da to upoštevajo. Vse knjige lahko naročite v knjigarnah ali pa pri

ZALOŽBI

»MLADINSKA KNJIGA«

LJUBLJANA

Tomšičeva 2

NAGRADE ZA OTROŠKE RISBE

Zveza prijateljev mladine Slovenije je konec preteklega šolskega leta na prošnjo otroške klinike v Ljubljani razpisala natečaj za otroške risbe, namenjen za opremo otroške klinike. Iz poslanega materiala je odbral Svet za likovno vzgojo pri Zvezi prijateljev mladine 139 posameznih in 6 kolektivnih risb. Kriterij je bil kvaliteta. Otroška klinika je naklonila Zvezi nagrado 10.000 din, ki naj bi jo razdelila po šolah, ki so dale največ kvalitetnih del. Nagrade so namenjene za nabavo otrokom teže dostopnega materiala za likovni pouk (tempera barve, material za modeliranje itd.) ali za obisk likovne razstave ali umetnostne galerije (za izvenljudijske šole).

Nagrade šole so naslednje: II. gimnazija, Ljubljana; III. gimnazija, Ljubljana; VI. gimnazija, Ljubljana; VII. gimnazija, Ljubljana; Klasična gimnazija, Ljubljana;

Likovni krožek pri pionirski knjižnici, Ljubljana; Gimnazija v Radovljici; Gimnazija Bled; Gimnazija Kranj; Gimnazija Hajdina pri Ptuj; Gimnazija Škofja Loka; Gimnazija Maribor - Pobrežje. Nagradni pionirji prejmejo po 1.000 din na vsako šolo.

Natečajna so se udeležile tudi številne osnovne šole, vendar so pri izbranih risbah dele pre-majhno število del, da bi prišle v poštev za nagrado.

Zveza prijateljev mladine Slovenije

V jezikovnem pouku ne gre prvo mesto slovnici, ampak živu govorilu. (H. Schreiner).

Kdor koristi celoti, koristi tudi samemu sebi, ki je del celote. Zato je treba gojiti čut skupnosti, socialno čustvo. (H. Schreiner).

S.

(H. Schreiner).